

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 6 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— Mr.
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kraljevine Italije in tujstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri pošto čekovnem zavodu:
Ljubljana št. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Intensificata attività di reparti esploranti nella Sirte

Attacchi nemici in Tunisia respinti — Aerodromi dell'Algeria e di Boni bombardati

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 28 dicembre il seguente bollettino n. 947:

Intensificata attività di reparti esploranti sul fronte della Sirte.

Nel settore tunisino alcuni attacchi locali, condotti dal nemico contro nostre posizioni avanzate, sono stati respinti; in

duelli aerei la caccia tedesca abbatteva un apparecchio plurimotore.

Aerodromi dell'Algeria ed impianti portuali di Bona sono stati efficacemente bombardati dall'aviazione germanica.

Durante un'incursione avversaria sul porto di Sfax un velivolo, colpito dalla difesa controaerea, precipitava in fiamme.

Ojačeno delovanje izvidniških oddelkov v Sirtiki

Sovražni napadi na tuniškem bojišču odbiti — Letališča v Alžiru in Boni bombardirana

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 28. decembra naslednje 947. vojno poročilo:

Ojačena delavnost izvidniških oddelkov na fronti pri Sirti.

Na tuniškem odseku so bili odbiti krajevni napadi, ki jih je sovražnik podvel proti našim prednim postojankam. V italijanskih dvojnih so nemški letalci sestrelili eno sovražno večmerno letalo.

Nemško letalstvo je učinkovito bombardiralo letališča v Alžiru in pristaniške naprave v Boni.

Med sovražnim poletom nad lukso v Sfaxu je protiletalska obramba zadela eno letalo, ki je strmoglavilo v plamenih.

Izgube angleškega in ameriškega letalstva

Lizbona, 28. dec. s. Neko zavezniško uradno poročilo javlja, da je angloameriško

letalstvo izgubilo v Francoski severni Afriki od začetka operacij do danes 114 letal, izmed katerih jih odpade na ameriško letalstvo 59.

Angleško razočaranje zaradi neuspehov v Severni Afriki

Rim, 29. dec. s. Londonski list »Times« je objavil značilna priznanja o položaju, ki je nastal v francoski Severni Afriki. Vedno bolj zmaguje prepričanje, piše list, da ne bo mogoče pohoda v Severno Afriko, ki se je pričel s tako dobrimi izidmi, tako lahko in srečno zaključiti. Kakor vedno so se v prvem trenutku vznemirila pretirana upanja, zdaj pa je prebivalstvo začelo opazovati z velikim razočaranjem, da operacije v Sirtiki niso dosegle odločilne faze, katero se je pričakovalo.

Vojni pohabljeni in invalidi počastili Turin

Turin, 28. dec. s. Ob navzočnosti vseh zastopnikov oblasti in hierarhov je nacionalni svetnik Carlo del Croix, predsednik združenja pohabljenec in vojni invalidi izročil mestu Turinu diplomu častnega članstva združenja. Svetnik del Croix je omenil da je v tej vojni potreben kolektiven odpor vsega naroda za doseg končne zmage. Popolnoma zmanj je upanje sovražnika, da bo mogoče upogniti našo delovno voljo in našo vero v zmagovit zaključek vojne. Tretja kultura Rima je šele v pričetku in nezdružno na pohodu, kajti ni mogoče spraviti v nasprotni tek sonce, ki se je dvignilo na obzorju.

Turinski župan comm. Bonino je govoril o stoletnih vezah zvestobe, ki družijo Turin s kulturo Rima in ki so se izpričale že večkrat z bolečinami žrtvam in globokimi ranami vsega turinskega prebivalstva. Zahvalil se je nacionalnemu svetniku Del Croixu za visoko čast, ki je bila izkazana savojcem in rimljanem mestu.

Kratka resnobna svečanost se je pričela in se zaključila s pozdravom Kralju Cesarju in Duceju, ki ga je odredil zvezni Tajnik. Pred tem je nacionalni svetnik Del Croix sklical k raportu zastopnike odseka Piemonta in Ligurije, združenja vojni invalidov.

Poklicna vzgoja vojni invalidov

Rim, 28. dec. s. V domu invalidov se je sestel upravni svet zavoda za poklicno vzgojo in napetjen je k delu v odseku industrije vojni invalidov. Navzoč je bil pred-

sednik združenja Carlo del Croix, predsednik zavoda nacionalni svetnik Gianni Bacarini, profesor Renato Balzani za PNF, profesor Giovanni Barella za fašistično konfederacijo industrijev, nacionalni svetnik Oreste Montagna za CNLFA, nacionalni svetnik Basilio Marelli za industrijske delavce.

Predsednik je povzel udeleževanje zavoda v pravičljivi fazi ter naznačil cilje za bolj učinkovito in stvarno akcijo zavoda. Carlo del Croix je izrekel zastopniku konfederacije industrijev hvalečnost invalidov Italije za plemenito pomoč, ki je omogočila nastanek zavoda največje socialne in moralne važnosti. Profesor Barella je znova potrdil globoko simpatijo industrijev do slavnih vojni invalidov. Svet je sprejel nato razne ukrepe, poudarjajoč z zadovoljstvom, da je že mnogo invalidov našel zaposlenje v podjetjih. Določil je program za tečaj za specializacijo pri pripravi invalidov, ki so že namešteni ali ki potrebujejo posebne poklicne izobrazbe. Tečaj so poverjeni zavodu, ki ga je Režim ustanovil za poklicni napredek delavcev. Zavod je dal na razpolago s tovarniškim duhom svoje tehnične naprave v ta namen.

Galilejeve proslave v Švici

Curich, 27. dec. s. Akademik Italije Francesco Severi je na povabilo švicarske družbe za razvoj kulturnih in gospodarskih odnosov z Italijo proslavil na curiški tehniki Galileja, v Baslu pa je predaval o Galileju v umetniški dvorani. Obe proslavi sta zelo uspešni.

Gospodarsko dopolnjevanje Italije in Nemčije

Na laž postavljena anglosaška propaganda

Monakovo, 28. dec. s. Rimski dopisnik lista »Völkischer Beobachter« se bavi z zunanjo trgovino Italije v letu 1942. In ugotavlja, da se je povečala po obsegu, čeprav so zaradi vojne izostala aktivna izvoza v sredozemsko in preokceansko dežele. Na prvem mestu v trgovinski izmenjavi Italije s tujino je Nemčija, kar je razveseljivo dejstvo, ki demantira zlobno sovražno propagando, ko govori o nekakšnem izstradanju Italije po Nemčiji in kaže podtakniti da je italijanska gospodarska struktura cokljna na nogah nemške industrije. V letu 1942 je Nemčija dobavila Italiji 2 milijona centov krompirja, med tem ko je Nemčija leta 1941. v naprej dala Italiji med dvema žetvama en milijon centov žita, ki je bil med tem vrnjen, nadalnje obsežne dobave pa bodo še izvršene. S tem je osmačena sovražna trditve o izstradanju Italije s strani Nemčije. Velike dobave konopje, svile, bauksita, žvepla in živega srebra, ki jih je dala Italija Nemčiji, so pa važen in neobhodno potreben prispevek k nemški industriji. Italija je dobavljala tudi zelenjavo, sadje, tobak, sir in sadne sokove. Resnica je, zaključuje list, da sta oba naroda popolnoma v isti črti na vojaškem področju, pa tudi na političnem in gospodarskem, kjer se obojestranske potrebe harmonično dopolnjujejo.

Ukrajina bo žitnica Evrope

Monakovo, 28. dec. s. »Münchner Neuste Nachrichten« pišejo o gospodarskem napredku v Ukrajini in v vzhodnem zasednem ozemlju ter ugotavljajo, da morajo ta ozemlja postati žitnica Evrope. Ukrajina

Špansko-portugalsko prijateljstvo

Madrid, 27. dec. s. Po obisku zunanjega ministra Jordana na Portugalskem, so bile izmenjane poslanice med predsednikom Carmono in generalom Francom. V njih oba državna poglavarja znova potrjujejo prepričanje, da bo tesno prijateljstvo med obema državama ojačilo mednarodno politiko polotoka in dalo plodne uspehe.

Američani kršijo

portugalsko nevtralnost

Lizbona, 27. dec. s. Velike skupine severnoameriških letal so danes preletele portugalsko obalo v smeri proti jugu. Nekatera letala so preletela portugalski zračni prostor. V Villa Donde na Severnem Portugalskem, je moral neki ameriški dvomotorni zaslon pristati. Pilot je bil interniran.

Razbiti sovražni napadi na Kavkazu

Ostri boji na vseh odsekih vzhodnega bojišča — Nove občutne sovjetske izgube — Zmagovite letalske akcije ob sodelovanju italijanskih letal

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 27. dec. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na področju Tereka so se razbili ponovni sovražni napadi. Med temi in večerajšnjimi uspešnimi obrambnimi boji med Volgo in Don m ter v velikem loku Dona je bilo uničenih 59 sovjetskih oklopnih voz. V hudih letalskih napadih, pri katerih so sodelovali tudi italijanski in rumunski letalci, je sovražnik prav tako utrpel visoke izgube.

V srednjem odseku fronte so bili krajevni napadi sovražnika proti nemškim postojankam zavrnjeni.

Jugovzhodno od Ilmenskega jezera je

sovražnik ponovno napadel, vendar so bili vsi napadi, čeprav jih je podpiralo letalstvo in oklepni oddelki, v hudih borban in deloma v protisunkih odbiti.

Na fronti ob Lednem morju so struoglavna letala z dobrim učinkom napadala pristaniške naprave pri Ribškem polotoku in v Murmansk.

V Libiji ojačeno obojestransko izvidniško delovanje.

Krajevni napadi sovražnika proti našim bojnim predstavam v Tunisu so bili zavrnjeni, v protisunkih pa pridobljeno nadaljnje ozemlje. Strmoglavlja in bojna letala so v nizkih poletih prizadela sovražni-ku občutne izgube.

so se dvigali rdečkasti plameni, katere so letalci lahko še dolgo opazovali, ko so se vračali.

Srditi, a uspešni boji v kolenu Dona

Berlin, 28. dec. s. V dopolnilo današnjega poročila nemškega vrhovnega poveljstva doznava DNB, da so bile v odseku srednjega Dona 27. decembra srdite borbe pri 25 stopinjah pod ničlo. Vsi napadi sovražnika so bili krvavo strti z obrambno akcijo svežih nemških enic, ki so prispele v svoje postojanke. Te enice so na več točkah sovražnika poglajale proti vzhodu. Močne letalske skupine nemških, italijanskih in rumunskih letal so zadale kolonom sovjetskega prateža najhujše izgube. Druge nemške enice so uničile več sovjetskih oddelkov, ki so prodrli naprej. Uspešno jim je z drznimi operacijami odrezati te skupine od sovražne glavnine in jih obkoliti. Ena izmed teh skupin, ki je bila obkoljena v velikem kolenu Dona, je zmanj skušala streti obroč, ki jo je oklepal. Grenadirji in protiletalsko topništvo Nemcev so gladko strli poizkus Sovjetov ob tej priliki. Sovjeti so izgubili 11 tankov.

1500 španskih prostovoljcev na poti v Rusijo

San Sebastian, 28. dec. s. Danes je odpotovalo 1.500 španskih prostovoljcev, ki so določeni za sinjo divizijo. Ob odhodu so nastale navdušene manifestacije za sile Osi. Navzoči so bili zastopniki oblasti, prvaki falange in velika množica ljudi.

Američani priznavajo, da podmorniška nevarnost za nje še vedno narašča

Buenos Aires, 28. dec. s. Pred letom dni, poroča »United Press« iz Washingtona, je Os odprla svojo »drugo fronto« z neprestano podmorniško vojno na Atlantiku. Podmorniška nevarnost se je izkazala za zelo stvarno. Visoki oficirji mornariškega

ministrstva so pridno na delu, da bi izpopolnili načrte za obvladovanje podmorniške vojne v novem letu. Mornariški minister Knox je izjavil tisku, da so morajo vsi viri, s katerimi razpolaga ameriška mornarica, uporabiti proti podmornicam. Naslednja vprašanja so bila zastavljena mornariškemu oblastem v zvezi z podmorniško nevarnostjo in odgovori so bili naslednji:

Vprašanje: Ali verjamete v pospešeno podmorniško vojno Osi?

Odgovor: Sovražniki bodo lahko še ojačili ta način vojne. Sovražnih podmornic je v morjih še mnogo.

Vprašanje: Katero je zdaj področje največjega udejstvovanja sovražnih podmornic in kje bodo z največjo jakostjo v bodoče operirale sovražne podmornice?

Odgovor: Oskrbovalne poti v Anglijo, Severno Afriko in Južno Ameriko se zdaj zdijo njih cilj. Glede bodočnosti se lahko domneva, da bodo operirala povsod, kjer so oskrbovalne poti in kjer je možno najmanjše protipodmorniško udejstvovanje.

Naslednje je pa najbolj nevarno vprašanje: kakšna obvestila se lahko dajo o stanju programa podmorniškega gradnje v zvezi z ameriško mornarico? Zdeli se namreč, da bi jih gradilo zdaj več ali manj glede na prvo obdobje te vojne?

Odgovor: Nove podmornice gradijo brez dvoma v velikem številu. Neuradni krogi menijo, da znaša nemška proizvodnja od 17 do 28 podmornic mesečno.

Sovjetski porazi na finskih bojiščih

Helsinki, 28. dec. s. Poročilo o vojnih operacijah javlja: Na frontah Karelske in Anuške ožine močno udejstvovanje obojestranskih patrol in silovito borbeno udejstvovanje vseh vrst orožja. Na fronti Vzhodne Karelije izredno borbeno udejstvovanje v južnem odseku. Finske čete so odbile oddelke in patrolje Sovjetov, ki so skušale dobiti stik z našimi prednimi postojankami. Neka sovjetska stotinja, ki ji je uspelo doseči naše ovire, je bila decimirana in poglajala nazaj s koncentriranim ognjem topništva in metalecev bomb. V odseku Uhtue so Sovjeti izvedli napade na štirih različnih točkah z oddelki različne moči. Vsi so bili odbiti. Zajeli smo več desetih sovražnih vojakov. Sovražnik je pustil na bojiščih številne padle.

Anglosasi podpirajo žide proti Arabcem

Carigrad, 28. dec. s. »Kumhuriet« poroča, da so ameriški poslanci in senatorji zahtevali od svoje vlade, naj izvaja energično politiko, ki naj bi Zidom zagotovila Palestino. List poudarja, da je arabski list »Palestina« protestiral proti zahtevi ameriških parlamentarcev in jih obdolžil, da hočejo arabskemu ljudstvu odvzeti ozemlje njih domovine. Ako upoštevamo, pravi list, strogo cenzuro v Palestini, je članek, ki ga je arabski list lahko objavil, zelo značilen, zlasti zaradi tega, ker omenja atlantsko listino, ki je narodom obljubila teritorialno integriteto. V nadaljnjem obvešča »Kumhuriet«, da je ameriški poslanec v Siriji in Libanonu, potem ko ga je sprejel predsednik Libanona, izjavil novinarjem, da mora svoboda Sirijcev in Libanoncev ostati pogojna, dokler ne bodo dokazali, da zaslužio popolno neodvisnost. P. sec zaključuje, da bi bilo prav, da bi ameriški poslanik povedal, kaj morajo Arabci storiti da bi dokazali, da zaslužio neodvisnost in ali bi morali morda sprejeti z navdušenjem podaritev Palestine Zidom.

Darlanov umor ni končal preprirov

v sovražnem taboru

Brezprimeren cinizem Angležev in Američanov

Stockholm, 28. dec. s. V Londonu se nadaljujejo spekulacije z Darlanovim primerom, ki je zdaj postal primer Girauda, piše londonski dopisnik »Allehandes«. V teklu je mrzlično udejstvovanje s strani raznih skupin, da bi se napravil stik in sodelovanje med Giraudom in De Gaullem. Toda za zdaj se ne drzne nihče napovedati, kako se bodo pogajanja končala. Vse zavisi od volje za sodelovanje, katero bo De Gaullovo gibanje pokazalo napram Darlanovemu nasledniku.

Vsekakor imenovanje Girauda ne bo olajšalo težko zavezniške politike glede francoskega imperija, ne zdaj in tudi ne v bodočnosti. Močno vznemirjenje se kaže v Londonu tudi glede tako znanega francoskega imperialnega sveta, katerega Anglija nikoli ni priznala in tudi ne Amerika in ki si je dovolil izbrati Darlanovega naslednika, ne da bi vprašal za svet Angležev in Američane.

Rim, 28. dec. s. »United Press« poroča iz glavnega stana v Severni Afriki, da identiteta Darlanovega morilca nekaj časa verjetno še ne bodo odkrili, ker bi to dalo gradivo za propagando Osi.

Tanger, 28. dec. s. Okupacijske oblasti v francoski Severni Afriki inajo zdaj, kakor se zdi, samo to skrb, da bi zavladala popolna tišina o tragičnem dogodku v Alžiru. Zanje je umor admirala Darlana premagano dejstvo, s katerim se ne sme več baviti. S cinično lahkotnostjo, ki je že značilna za Anglosase, ki se ne menijo za sredstva, samo da dosežejo svoj namen, se Angleži in Severnoameričani skoraj čudijo, da se

nosti bombardirala letališče, tamčnejše naprave in letala na tleh.

Bangkok, 28. dec. s. Iz Novega Delhija poročajo, da so japonska letala danes v prvih ranih urah izvršila polet nad Kalkuto. Po uranih angleških poročilih so japonske bombe povzročile nekoliko požarov.

Nova japonska zmaga na Kitajskem

Tokio, 28. dec. s. Doznava se, da so se japonske čete v severovzhodnem predelu pokrajine Hopej borile s kitajskimi četami, ki jih je bilo 13.000 mož. In s 3000 pripadniki nerednih čet. Japoncem je uspelo zajeti sovražnika v klešče v dolžini 100 km.

Japonsko-kitajsko sodelovanje

Tokio, 28. dec. s. Na današnji konferenci tiska je zastopnik vlade izjavil, da so se razgovori med japonsko vlado in predsednikom nacionalne Kitajske Vangčingvejem končali s popolnim uspehom. Vangčingvej se je včeraj z letalom vrnil na Kitajsko.

svet še zanima za zadevo, ki z njh političnega stališča prehaja v običajno kroniko vojne, ki se bje z vsemi orožji, pri čemer niso izključene intrige, laž in zločin.

Darlan je bil zelo koristen, je izjavil sam Roosevelt, v trenutku piratskega izkrcanja v francoski Afriki. Lahko se reče, da je njegovo izdajstvo odpravilo slaherno nevarnost za podvzetje in ga naredilo za nekakšen vojaški sprehod. Z zdaj pa je prišel trenutek, ko se je bilo treba iznebiti tega intrigaškega izdajalca in krivopriščnika, ki bi s svojim zadržanjem lahko podpihoval spore, ki obstoje med francoskimi disident-skimi skupinami, in tako ustvaril nevarnost za napadalca. Njegovo izdajstvo je bilo torej potrebno po sodbi Washingtona kakor Londona.

Na vprašanja z vseh strani glede zločina v Alžiru se je odgovorilo s popolnim molkom. Identiteta morilca ni bila objavljena. Da je tajnost postala še večja, se je reklo najprej da mu je ime Durand, potem pa, da je njegovo pravo ime Fernando. Vedno bolj se zdi, da sta obe imeni izmišljeni in da morilec sploh ni prišel pred sodišče in ni bil ustreljen. Darlana je ubil neki agent Intelligence Servicea, ki je verjetno že dobil primerno odškodnino za odpravo moža. ki je bil samo še ovira za anglo-ameriške interese v francoski Severni Afriki.

General Giraud izgubil francosko državljanstvo

Vlchy, 29. dec. s. Poročajo, da je bila z današnjim dekretom generalu Giraudu odvzeto francosko državljanstvo.

Sestanek učiteljskega zbora Glasb. Matice

Te dni je komisar Glasbene Matice prof. dr. Attilio Budrovich zbral vse učiteljske zbore Glasbene Matice, ki ga tvorijo kakih 30 profesorjev. V spremstvu komisarskega odposlanca sta bila predsednik Glasbene Matice dr. Ivan Žirovnik in rektor Glasbene akademije prof. Betetto. Slednji je kot ravnatelj šole Glasbene Matice naslavljal prisrčno pozdrav odposlancu V.škega komisarja ter izrazil svoje zadovoljstvo, ker je bil ta poseben poverjen osebi globoko izobrazbe ter obdarjeni s duhom razumevanja. Nato je p. Budrovich vsem dobro znane glasbene predstavnike, čigar ime je zvezano že kakih 50 let z življenjem Glasbene Matice, saj je bil novi predsednik najprej prisrčen pozdrav odposlancu V.škega komisarja ter izrazil svoje zadovoljstvo, ker je bil ta poseben poverjen osebi globoko izobrazbe ter obdarjeni s duhom razumevanja. Nato je p. Budrovich vsem dobro znane glasbene predstavnike, čigar ime je zvezano že kakih 50 let z življenjem Glasbene Matice, saj je bil novi predsednik najprej prisrčen pozdrav odposlancu V.škega komisarja ter izrazil svoje zadovoljstvo, ker je bil ta poseben poverjen osebi globoko izobrazbe ter obdarjeni s duhom razumevanja.

Imenu fasistične vlade obljubil Glasbeni Matici Viskoki komisar, zlasti glede pomoči glasbeni šoli, ki bo najbolj deležna podpore. Zato je pravilno, da o tem zvedo tudi gojenci, zlasti oni, ki uživajo posebne olajšave. Vse to dokazuje, kako gorostasno so govorice, ki so napovedovale ukinitve šole in ki so komisarskemu odposlancu pripisovale značaj nekakega sekvestra.

Prof. Budrovich je zaključil svoj govor s prisrčno željo in s pohvalo plemenitega truda, ki ga posveča stvari učiteljski zbor.

H koncu je govoril še predsednik Glasbene Matice, ki je naslovil na učitelje nekotno besed, prežetih s čustvovanjem lojalnosti napram vladi. Za te besede se mu je prof. Budrovich znova zahvalil in poudarjal, da je lojalnost edino, kar zahteva vlada, ter je obljubil, da bo vedno zvest tolače tega čustvovanja pri Viskokem komisarju.

Koledniki še niso izumrli

Včeraj so v Ljubljani mnogi otroci tepežkali, kot „trije modri“ so pa nastopali že na štefanovo

Ljubljana, 29. decembra. Že ob koncu prejšnjega stoletja so nabirali narodnega blaga tožili, da so koledniki skoraj povsod izumrli ter da so koledniški običaji tudi na deželi marsikje povsem pozabljeni. Toda med ljudstvom živi še marsikaj, kar ni nikdar zaslilo v narodopisje. Koledniki niso povsem izumrli niti dandanes celo v mestih, kaj šele na deželi. Res v mnogih podeželskih krajih ne poznajo več koledniških novoletnih običajev, zato je pa koledovanje še zelo dobro ohranjeno v nekaterih drugih pokrajinah, kjer so živa tudi druga stara izročila. Naj omenimo kolednike v Slovenskih gorah. Ob novem letu prihajajo koledniki „muzikantje“ igrati od hiše do hiše — navadno trije: harmonika, klarinet in gostli — ter vsčijo veselo in srečno novo leto gospodinji in gospodarju. Tri komade igrata zunaj, pred hišo, nakar jih šele povabijo v hišo, da se navžejo nekaj poskočnin. Zato pa prejmejo navadno lepo nagrado. V novejšem času jih plačujejo, v starih časih so jim pa delili tudi druge dobrate. Tu in tam novoletni koledniki tudi še pojo stare koledniške pesmi.

Toda, čemu bi dokazovali s primeri iz daljnjih krajev, da koledniki še niso izumrli? Dovolj je, da stopiš na dno na travaj, v gostilno ali kavarno, pa boš videl še pristne kolednike. Sicer ti tudi ni treba niti od doma, saj te koledniki obiščejo sami. Ne na sveti večer se začne njihova slovesna služba, ko po hišah zadiši po kalilu. Včasih so na sveti večer „trije modri“ ponujali po hišah dišave — prižgano kadilo. Svojih ornato, ki so bili pogosto izdelani tako skrbno, kakor da so jih delali v gledališki delavnici, pa niso odložili že na sveti večer, koledniški dnevi so se vrstili menda še 14 dni, do kraljevega in še nekaj dni potem, saj so tudi trije modri dolgo potovali. Stroške za kroje je bilo treba kriti, kar pa ni tako lahko, sicer pa imajo trije „modri“ svoje potrebe. Naše trojice novoletnih kraljev ne prinašajo darov, temveč bi jih vsaj rade odnašale. Eden izmed kraljev nosi zakladnico — bodisi iz konzervne skatle ali iz lepenke; ta predmet je potrebnejši od kraljevskih kron in zvezde na metlnem držaju, ki vodi kralje od hiše do hiše. Dandanašnji trije modri ne potujejo na kame-

lah, temveč se vozijo s tramvajem, zato pa morajo tudi pošteno plačati voznino. Pri tem še tvegajo, da bodo izgubili svoje insignije, kajti prav lahko krona ostane v gneči ali pod dostojanstvenim mešancom, ki je sedel kakor kad želja. Zato se ne sme te čuditi, ko vidite kralje na tramvaju z zlatimi in srebrnimi kronami v rokah.

Med kolednike bi smeli šteti tudi „nedolžne otročiče“, tepežkarje, ki so se včeraj maščevali nad odraslimi; vloge so bile zamjenane: včeraj so vihteli šibe ali mazali z brezovim, odnosno leskovim oljem za sprejembo otroci odrasle. Kdor bi se rad rešil te »šibe božje«, se je moral odkupiti. Tepežkarji uveljavljajo to svojo pravico v Ljubljani v vsem obsegu in nikdar ne spregledajo v pratiki tepežnega dne. Tepežni dan ima lepo ime v Prilekiji: pamtiva, kar pomeni toliko kakor spominski dan. Na ta dan se spominjajo nedolžnih otročičev, ki jih je dal pomoriti krvoločni Herod. Toda spominjajo se še marsičesa: kako so bili namazani z brezovim oljem. Danes mnogi meščani hočejo kratiti otrokom to staro pravico do odkupa. Vsa vrata so trdno zaklenjena, a še za njimi so hudi psi. Ubogi tepežkar ne more pomeleti v ta zaklenjeni paradiž niti od mraza posnjega nosu, kaj šele, da bi ta zamahnil s šibo. Kljub temu tepežkarje ni nič manj. Če niso izumrli koledniki, so živi pa tudi tepežkarji in menda sleherni otrok iz predmestja želi tepežkati vsaj enkrat. Tako smo bili včeraj priče nenavadne invazije mladine v mestu. V trgovinah so bili včeraj tepežkarji najbolj pogosti obiskovalci. V stanovanja marsikje niso mogli prodreti, zlasti, ker niso specialisti za odpiranje skrivnostnih ključavnic vrtnih vrat. Da bi pa opravili svojo nalogo kljub vsemu čim bolj uspešno, so bili na delu tem delj, ker je pač bilo treba obrisati toliko ključ. Na deželi se smejajo mladi tepežkarji udeleževati le dopoldne, ker popoldne tepežkajo že odrasli, n. pr. fantje dekleta. Zato tepežkarji vstanjo zelo zgodaj, da lahko obiščejo tem več h. Pri nas pa otroci lahko vihte šibe ves dan, zato so imeli tudi včeraj popoldne uradne ure, pa tudi v popoldanskih urah niso počivali. Upamo, da je bilanca zadovoljiva, čeprav je nočjo pokazati

Glasbena Ljubljana je spet napolnila veliko unionsko dvorano

Na IV. simfoničnem koncertu je ljubljanski simfonični orkester učinkovito izvajal skladbe Corellja, Osterca, Bacha in Beethovna

Ljubljana, 29. decembra. Tudi snoci je naša glasbena Ljubljana napolnila veliko unionsko dvorano in izpraznila sloves svojega globokoga smisla za več kotrajne glasbene vrednote. Zivahno je vzklila izvajalcem ter se poglabila v izvajanje skladke četrtega simfoničnega koncerta.

Najprej smo prisluhnili trem staroklasničnim slogovno podobno zgrajenim plesom (Sarabanda, Giga, Badinerie), ki jih je zaznaval oboževani duhoviti italijanski skladatelj Corelli. Prelivajoče so zveneli zvoki skladno usoglasjenih godal. V globokem zamahu Osterceve moderne glasbe je donel dostojanstveni »Religioso« z učinkovitimi poudarki čel. Potem smo se poglabljali v značilnosti in mičnosti Bachovega Koncerta v a-molu, ki kaže znane odlike bachovskih glasbenih zamislov. Strumno, razvzvičeno so zabrcle strune v »Allegro«, se potem v »Andante« slovesno umirale ter se še bolj pozivile v tretjem stavku (Allegro assai).

Tu se je odlično izkazala s svojim solističnim izvajanjem izvrstna violinska umetnica Francka Ornik-Rojce. Tehnično ter izrazno je svojo nalogo imenitno opravila ter ji je številno občinstvo prisrčno vzkliskalo. Prejela je lep sopleh in je morala ponovno na oder. Njeno predvajanje priča o težnji po umetniškem podajanju, kjer se tehnika oblikovanja doganjenih tonov dopolnjuje z dragoceninami prispevkov neke poglobljenosti, tople občutenosti, prisrčne neposrednosti. Francka Ornik-Rojceva je preizkušena in verodostojni violinski interpretacija, o čemer nas je ponovno prepričal njen snočni nap. Njeno ime je uvrščeno v skupino naših najodličnejših violinskih umetnikov. Podajanje Bachovega »Koncerta v a-molu« je bilo z njenim učinkovitim sodelovanjem znatno povzdignjeno. Lepo izbruseni toni njenih gosli so prijetno izstopali iz izvajajoče celote godalnega orkestra.

Koncertni vzpon pa je bil dosežen z znamenito Beethovno 7. simfonijo v A-duru. To simfonijo je nesmrtni Beethoven posvetil grofu Moritzu von Frères. Porajala se je iz osrčja prave romantike. To je simfonija zmagaj, ki prinaša novo ljubezen, novo življenje, zraslo na starih podrtjih. V njej se razvija hči vedno zmagovite ljubezni. Brzovito, silovito ritmično prelivanje priča o glasbenih poudarkih in ponazorilih zmagave. Nagle dnamične in harmonične spremembe obsežujejo sedmo simfonijo, iz katere so poznavali prepletajoče se akordi koračnice in vedrine, motivi nekega avstrijskega romanskega speva in pesne igri-

vosti, čaršaste ritmike in silovite razlivanja, ki se v mogočnem finalu razvijejo po čudovitem vzponu v grmovitost viharosti, kakor je dejal Schubert. Tudi to skladbo je naš simfonični orkester vestno, podrobno izdelal, tako da so se vsi stiri stavki v svojih posebnostih prepričljivo odražali.

Vodja IV. simfoničnega koncerta je bil naš violinski virtuoz Karol Rупel. Kot dirigent se je izkazal. Pripadniki orkestrske stroke so po posebnih odlikah, ki si jih pridobijo v svojem ambijentu, in po izvrstnem poznavanju prednosti ter pomanjklivosti orkestrske celote ter njenih delov, še prav posebno poudarili, da vodjo simfonične koncerte. Rупel je izjemen poznavalec našega simfoničnega orkestralnega telesa. Čuti vsak njegov utrip. Le tako je smogel temeljit pregled, smiselno uravnavanje, sigurno vodstvo. Skrbno razčlenjena naloge posameznih orkestralnih delov, poudarje poudarke, duši izvajalno silo, kjer je potrebno, ter jo razvija do polnosti izraza in moči, kjer je tako predvideno. Če bi mogli soditi o D. M. Sijancu, da je kot dirigent velik sintetik, bi lahko dejali o Rупlu, da je od čel analitik. Tako se oba dirigenta obojestransko v svojih odlikah dopolnjujeta. O Rупlovih dirigentskih vrlihah bomo spregovorili še ob prihodnjem dirigiranju. Sprememba na dirigentskem mestu vpliva zelo blagodejno. Idejno bi bilo, ako bi se naši dirigenti čim bolj menjavali.

Orkester je bil to pet razporejen v polkrogu. Zdi se, da je takšna razmeščenost boljša, ker omogoča dirigentu lažji pregled in bolj strnjen kontakt z vsemi orkestrskimi deli. Dirigent, solistka ter vsi ostali sodelujoči so bili deležni prisrčne hvalnosti glasbeno čutečega občinstva. Nedvomno pa je bilo to priznanje namenjeno tudi naši neutrudni Glasbeni matici, pod katere okriljem se vršijo redni simfonični koncerti.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 29. decembra, ob 16.30: Gradbenik Solnes. Red Torek.
Sreda, 30. decembra, ob 16.30: Oče. Red B.
Četrtek, 31. decembra, ob 16.30: Ples v Trnovem. Izven.

OPERA

Torek, 29. decembra: zaprto.
Sreda, 30. decembra: ob 16: Seviljski brivec. Red Sreda.
Četrtek, 31. decembra, ob 16: uri: Slep miš. Opereta. Izven.

Imenovanje komisarja za občino Horjul

Ker se je pokazala potreba za razpust redne občinske uprave v Horjulu ter za imenovanje novega izrednega komisarja, odreja Viskoki komisar na temelju čl. 3 Kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XXI. št. 291 naslednje:

Čl. 1. Redna občinska uprava v Horjulu se razpušča.
Čl. 2. Za izrednega komisarja omenjene občine se postavlja Stanovnik Filip. Okrajni komisar v Ljubljani se poziva, da izvrši pričujoči odlok.
Ljubljana, 15. decembra 1942-XXI.
Visoki komisar Emilio Graziosi.

Božičnica industrijskih in trgovskih nameščencev

Kolektivna pogodba o božičnici in minimalni plači nameščencev, zaposlenih v industrijskih in obrtnih podjetjih, določa, da se izplača nameščencem v teku meseca decembra 1942 božičnica v višini zadnje enomesečne plače, v kolikor jo podjetje v obliki trinajste plače še niso izplačala:

V božičnico se vračajo do višine odgovarjajočega zneska izredni prispevki, ki jih je podjetje dalo po 30. juniju 1942. Nameščencem, ki niso bili zaposleni pri istem podjetju vse leto, se izplača božičnica v obliki tolikih dvanaestin od zadnje mesečne plače za vsak celoten mesec službe, pri čemer se v korist prizadete računa za vsak mesec opravljene službe čas nad 15 dni kot cel mesec.

Opozorilo davkoplačevalcem

Vlaganje davčnih prijav dohodka, vezanega rentnini za davčno leto 1943-XXI-XXII.

Vse osebe, ki imajo dohodke od premoženjskih predmetov in premoženjskih pravic, ki so dolžne te dohodke napovedati v roku od 2. do 31. januarja 1943-XXI. Rentnina se plača na dohodke od premoženjskih predmetov in premoženjskih pravic, ki niso zavezani zemljinari, zgradbari, pridobniki niti družbenemu, niti uslužbenemu davku.

Na pr.: obresti od dolgov kakršne koli vrste (kratkoročne, hipotekarne, menične posojila, posojila proti zadolžnici ali brez nje, posojila na vero), rente.

Dalje najemnine, zakupnine in vsakovrstni drugi dohodki od premoženja in premoženjskih pravic, ki niso zavezani: obenem drugemu davku, zakupnine za stavbna in druga zemljišča, če se ta večja od katastrskega čistega dohodka, brez oziroma na to, kako ta zemljišča izkoriščajo.

Predmet obdavčenja je v letu 1942 stvarno dosežen dohodek. Davčne prijave morajo vložiti upniki, to je osebe, ki te dohodke sprejemajo. Ako se upnik nahaja v inozemstvu mora napoved vložiti dolžnik, ki mora tudi davek plačati na mesto upnika.

Kdor napovedi ne vloži v roku, dolžnikem v tem pozivu, bo plačal kot kazen 3% odmerjenega osnovnega davka, a 10% če napoved ne vloži niti na osebni poziv v roku 8 dni.

Davčnega zavezanca, ki namenoma, da bi se izognil plačanju davka, da neresnične izjave ali zataji kak v dohodkih, zadenejo posledice iz čl. 142 zakona.

Vlaganje davčnih napovedi pridobnine, posebnega davčnega dodatka po čl. 59/II davka na samce, splošnega in skupnega davka na poslovni promet in luksuznega davka pavšalcev za davčno leto 1943-XXI-XXII.

Vsa podjetja, poslovanja (trgovska, industrijska in obrtna) in vsi samostojni poklici, ki so zavezani pridobnini, splošnemu in skupnemu davku na poslovni promet ter luksuznemu davku so dolžni v svrhu odmere pridobnine, poslovnega in luksuznega davka katere osnove določajo davčni odbori za leto 1942, vložiti v roku od 2. do 31. januarja 1943-XXI.

Napoved se mora vložiti za vsak objekt in prav tako za vsako vrsto poslovanja posebej.

Napovedi morajo vložiti tudi one osebe, ki so po čl. 46 zakona oproščene plačanja tega davka.

Davčna podlaga je: enoletni čisti dohodek podjetja poslovanja, poslovnice in poklica, dosežen v preteklem poslovnem letu pred davčnim letom.

Čisti dohodek je: brutto-dohodek, zmanjšan za izdatke, ki so potrebni za izvrševanje podjetja, poslovanja ali poklica (čl. 54 zakona).

Vsi davčni zavezanci pridobnine, ki so razen pridobnine zavezani tudi plačevanju posebnega davčnega dodatka po čl. 59/II zakona o neposrednih davkih, morajo v davčni napovedi pridobnine in sicer v posebnih, za to določenih rubrikah, napovedati tudi skupni brutto-promet, opravljen v poslovnem letu pred davčnim letom. Podjetja so zavezana posebnemu davč. dodatku, če in kadar njihov celokupni brutto-promet, opravljen v poslovnem letu pred davčnim letom, preseže Lit 380.000.—.

Davčni zavezanci so dolžni vpisati v davčne prijave tudi vse podatke, potrebne za pravilno odmero davka na samce in določi za narodni sanitetski fond. Podatke za odmero posebnega davčnega dodatka je navesti v zato določenem stolpcu na prvi strani prijave.

Posebno je treba navesti v enem stolpcu celokupen brutto-promet iz poslovnega leta, ki se je končalo pred davčnim letom in to tako promet v tuzemstvu kakor tudi v inozemstvu, promet v centrali kakor tudi promet v filijalah. V posebnem stolpcu je navesti promet z inozemstvom in v zadnjem stolpcu oni brutto-promet, ki je v smislu čl. 59/II zakona o neposrednih davkih podvržen posebnemu davčnemu dodatku.

Mali obrtniki, ki imajo pravico na pavšalno odmero pridobnine, so dolžni prijaviti samo število zaposlenih pomočnikov po čl. 59 zakona o neposrednih davkih.

Ako ne zaposlujejo nobenega pomočnika so dolžni dati negativno prijavo, ker bi sicer izgubili pravico do pavšaliranja.

Davčni zavezanci pridobnine po čl. 53a zakona o neposrednih davkih vlagajo davčne prijave v roku, ki ga določa zanje čl. 105 zakona. Pač pa imajo oboji, ako se obenem podvrženi poslovnemu ali luksuznemu davku, ki ga ocenjuje davčni odbor,

vlagati prijave za ta davek v smislu odredjenega poziva.

V istem, zgoraj naznačenem roku so dolžni intelektualci, davčni zavezanci splošnega prometnega davka, ki njih skupni letni promet po oceni davčnega odbora za preteklo leto pred davčnim letom, ni znašal več kot Lit 114.000.— in ostali zavezanci splošnega davka kakor tudi skupnega davka na poslovni promet, ki njihov skupni letni promet po oceni davčnega odbora za preteklo leto pred davčnim letom ni znašal več kot 190.000.— vložiti skupaj z davč. napovedmi pridobnine tudi posebne napovedi o poslovnem prometu, opravljenem v preteklem letu. V istem roku imajo vložiti davčne prijave tudi zavezanci, ki so začasno ustavili obrat.

Davčna podlaga davka na poslovni pro-

met je vrednost opravljenega prometa s stvarmi in uslugami. V podlago se računa tudi oni promet, ki je opravljen brez plačila in sicer, kadar se vrši s prenosom iz last. podjetja za osebno in domačo porabo.

Knjižni splošnega in skupnega davka na poslovni promet in luksuz so dolžni vložiti prijave o celotnem prometu v letu 1942 tekom januarja 1943-XXI.

Kdor ne vloži napovedi v roku, ki je odrejen v tem pozivu, plača kazni 3% odmerjenega osnovnega davka in posebnega davčnega dodatka, z 10%, če napovedi niti na osebni pismeni poziv ne bi vložil v roku osmih dni. Ta kazen se odmeri tudi v slučaju ako davčni zavezanec ne prijavi podatke za odmero posebnega davčnega dodatka ali prispevka za narodni sanitetski fond.

Niti utrjene postojanke jih ne ščitijo več

Ljubljana, 29. decembra.

Boj proti komunistom, ki so si ob nastopu zime pripravili na odročnih krajih utrjene prebivališča, večinoma pod zemljo, se ni ustavil niti na pragu božičnih praznikov. Včaske straže skrbno pazijo na vsak sumljiv znak in skušajo že vnaprej onemogočiti izpade terorističnih skupin. O dveh takih pogumnih akcijah, ki so prehiteli načrte komunistov in jim neprizakovan zadale huda udarca, poročajo iz Polhograjskih Dolomitov in Bizovika.

Komunistične skupine, ki so se zatekle v Polhograjske Dolomite, so se utrdile v posebnih postojankah na Ključu. Zgradile so si pravo utrjeno taborišče, v katerem je bilo vsega dovolj za preževanje. Zdelo se je, da so tako zavarovane in da lahko mirno prespijo mrzle dneve, da bi potem s še večjo silo udarile po mirnih, poštenih ljudeh, ki njihovim terorističnim akcijam niso naklonjeni. Take načrte jim je temeljito prekrizal napad, ki so ga na utrjene postojanke izvedli tik pred božičnimi prazniki: stražarji skupno z vojaki. Silovit udarica je bila tolikšna, da so komunisti takoj popustili in tisti, ki jih še ni hotela smrtna kroglja, so se jadrno umaknili. Na bojišču so pustili izredno dragocen plen. Poročilo ugotavlja, da je bilo na Ključu zaplenjenega raznega blaga in materiala za nad milijon lir. Razde-

janih je bilo nad 50 utrjenih postojank, mnogo komunistov ujetih, nekaj pa jih je našlo smrt, ko so skušali uiti čez minka polja.

Drug uspešen udarec je bil prizadejan komunistom v njihovem taborišču pod hribom Pogledom. Odred stražarjev iz Bizovika in okolice je zasulil, da komunisti pripravljajo krvav izpad. Dasi maloštevilni so se stražarji pogumno odločili, da jih s premišljeno izvedenim udarcem prehitijo. Stražarji so se za komuniste popolnoma neprizakovano splazili za hrbet utrjenih postojank in napadli najprej stražo. Nato so z izvrstnimi zadetki rušili strehe z utrjenih postojank in metali vanje ročne bombe. Ob zmed, ki je nastala v vrstah komunistov, jim je uspelo razdejati vse utrjene postojanke in pobiti mnogo nasprotnikov. Akcija, ki je bila izpeljana izredno naglo, in je računala s presenečenjem, je morala biti tudi naglo zaključena. Zato napadalci niso mogli ugotoviti točno svojega uspeha. Gotovo pa je napad zahteval na strani komunistov znatne človeške žrtve. Stražarjem je uspelo tako preprečiti nameravani napad komunistov, ki so ga pripravljali za sveti večer.

O napadu komunistov poročajo iz Zumberka. Izvršen je bil v noč od srede na četrtek, končal pa se je s temeljitim porazom. Komunisti so se morali poraženi umakniti.

France Pavlovec

Ljubljana, 29. decembra

Eden tistih umetnikov, ki ag slovenska javnost ceni in zasleduje vsak korak njegovega razvoja, je France Pavlovec. Že dolga leta se je o njem govorilo, videli smo posamezna njegova dela bodisi v izložbenih oknih, ali na veševju, včasih pa tudi na razstavah. Tako pa seveda nismo dobili tiste slike o njem, kot smo jo imeli o naših »mladih«, ki so bolj in bolj presegali našo pozornost, ker so si znali ustvariti zvezo z nami, t. j. z občinstvom, pri katerem so vzbujali mnogo zanimanja in razumevanja.

Popolnoma zase in v ozadju pa je ostal Pavlovec. Ko smo že skoro pozabili nanj, nas je slika z jenskim nebam nad čudovito modro Savo, mogočna skupina naših gora, ali skromna vasica, spomnila na našega impresionista in zaželel smo si, da bi nam enkrat pokazal več svojih del skupaj, da bi tud on storil tisti korak, s katerim bi prestopil mejo, ki nas je ločila, in bi ga sprejel med nas, v našo sredo. V kolikor smo tedaj poznali Pavlovca, sploh nismo mislili na uresničitev naše želje. Zato lanko leto dolgo nismo hoteli verjeti govoricam, da Pavlovec pripravlja razstavo, ki smo jo potem s tem večjim veseljem res obiskali.

Pavlovec se nam je razodel, spoznali smo njegovo umetniško vrednost in navdušeno smo pozdravili tega našega pokrajinarja. Danes stojim že na njegovi drugi razstavi in ko opazujem živahno zanimanje občinstva za njegove ustvaritve, me navdaja prijeten občutek — spet smo Slovenci dobili moža, ki mu je dano, predstavi nam našo zemljo, očarano z njegovo umetnostjo.

Brez posebnega šolanja in takorekoč brez tujih vplivov se je razvil F. Pavlovec v impresionističnega pokrajinarja. V svojih delih nam prikazuje naš milje, slovensko vas in zemljo v izredno pestrih in ljubkih variacijah. Njegova tehnika je oljna; predvsem ljubi harmonične barve, od katerih skoro prevladujeta rujava in zelena. Poizkuša pa je tudi nekaj posebnega, namreč, vso sliko izdelati samo v eni barvi in njenih odtenkih; izbral si je zeleno barvo in ustvaril prav izredno razpoloženje. Imenovali bi jo lahko »simfonija v zelenem«, naslov, ki so ga angleški impresionisti, Manetovi in Digasovi učenci, a. pr. Whister, v 90 letih minulega stoletja tako radi uporabljali po prevladujoči barvi v njihovih slikah, zlasti rumeni in modri. S temi, njemu popolnoma lastnimi barvnimi efekti, ustvarja Pavlovec v svojih slikah tisto vzdušje, ki kipi iz vsake njegove slike in ji daje trajno življenje. Prav posebno svojski pa je tudi v slikanju neba, pomladnega ali jesenskega, viharnega ali jasnega planinskega, ali pa zimsko temnega. To je nebo, ki nam za trenutek pusti govoriti našo dušo.

Poleg barv igra poglavitno vlogo v njegovi učinkovitosti perspektiva, ki pa jo zna tako prikriti, da se nam zdi globlino njegovih slik povsem logična in naravna ter celo prezerno veliko spretnost, s katero premaguje enega najtežjih slikarskih problemov.

Ne vem zakaj, a tolikokrat me spominja Pavlovčeve slike na francoskega mojstra V. Gogha zlasti pri novejših portretih, dasi je tehnika francoskega mojstra precej različna od našega. Morda pojmuje ta oba enako svoj umetniški poklic in tvori izžarevanje tega pojmovanja sorodnost njihovih del.

Če danes zasledujemo Pavlovčovo umetniško pot od skromnega tihožitja v Galeriji,

pa do danes, vidimo, da je eden tistih redkih umetnikov, ki se drže svojega stila od prvega početka in ne poizkušajo uspehov v raznih »izmih« ampak, zvesti svojemu načinu, ki so ga odkrili kot sebi najbolj prikladnega, vztrajajo in gradijo na njem, da dosežejo čim višji razvoj in popolnost.

In zato me zanima, kakšen napredek bom zopet opazil na tretji razstavi našega Pavlovca.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Torek, 29. decembra: David, Tomaž Kantrberski

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Pojoča ljubezen

Kino Sloga: »Če se vrneš«

Kino Union: Gorgona

Umetnostna razstava slikarja Franca

Miheliča in kiparja Tineta Kosa v salonu

Jake Oražma v Pražakovi ulici

Razstava Mušič-Sedej-Zonič v Jakopičevem paviljonu

Razstava slikarja Franca Pavlovca v galeriji Obesnel

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Bleiweisova cesta 6,

Hočevar, Celovška cesta 62, Gatus, Moste

— Zaloška cesta 47.

Smrt vrlega šolnika

Ljubljana, 28. decembra.

Šele sedaj je prispela iz sončne Gorizije žalostna vest o smrti odličnega šolnika in gospodarskega strokovnjaka upokojenega nadučitelja Ignacija Križmana. Pokojnik je bil splošno znan in priljubljen. Po rcdu je bil iz osrčja prelega Vipacea, iz vinorodnega Montespina, kjer se je rodil 11. decembra 1865. Vse svoje življenje je ohranil odlike svojih rojakov, ki so imeli v njem odkritosrčnega svetovalca v vseh življenjskih in gospodarskih vprašanjih. Ljudje so se radi obračali nanj, saj je bil dobro podkovan v vseh zadevah smotrnega kmetijskega gospodarstva.

Pokojni Ignacij Križman je po končanih študijah na učiteljsko nastopil svoje prvo učiteljsko službeno mesto v Savonji, nakar je učiteljeval v Gabriji in Montesp

Pokrajina prevzela carinarnico

Po dogovoru med Visokim komisariatom in mestno občino je prevzela pokrajina tudi obveze, ki jih je imela občina po uredbi o tlakovini

Ljubljana, 29. decembra. V zemljiško knjigo ljubljanskega okrajnega sodišča je bil vpisan pred božičnimi prazniki važen sporazum oziroma dogovor, ki sta ga sklenili ljubljanska pokrajina zastopana po Visokem komisariatu in mestna občina ljubljanska zastopana po zakonu o mestnih občinah po svojih upravičenih zastopnikih. Dogovor se tiče obvez in pravic, ki jih je imela mestna občina ljubljanska do bivše države na podlagi »Uredbe o tlakovini (kaldrimini) in obvez do Državne hipotekarne banke.

Mestna občina ljubljanska je na podlagi določil »Uredbe o tlakovini (kaldrimini)« z dne 10. maja 1928 prejela predvsem v svrhu ureditve in tlakovanja dovoznih potov k carinarnici v Ljubljani, dalje za kritje stroškov za gradnjo upravnih poslopij carinskih uradov, njihovih skladišč, dovoznih tirov in za postavitev stanovanjskih zgradb namenjenih uradnikom carinske in finančne stroke od Državne hipotekarne banke v Beogradu dve posojili: 11. septembra 1931 8.000.000 din in 25. februarja 1932 pa 8.400.000 din.

Za obe posojili s pripadki je mestna občina zastavila svoje nepremičnine v kat. obč. Sv. Petra predmestju I. del (vloček št. 584). Na podlagi zadolžnic za imenovani posojili se je vključila pri navedenem zemljišču zastavna pravica v korist Državne hipotekarne banke v Beogradu, podružnice v Ljubljani. Za ostanek teh terjatev v znesku 5.141.007 lir s pripadki se je zaznamovala prisilna uprava odnosno izvršljivost terjatev in uvedba dražbenega postopanja. Obenem z navedenimi nepremičninami je mestna občina zastavila upnici z omejenimi zadolžnicami tudi zemljiške dele, katerih faktična lastnica je postala mestna občina ljubljanska po izjavi Direkcije državnih železnic v Ljubljani z dne 7. avgusta 1931. Gre za tri parcele v kat. obč. Sv. Petra predmestju I. del, katerih prenos v zemljiško knjigo iz železniške knjige Priv. južne železnice do danes zaradi raznih okoliščin še ni bil izveden.

V skladu z določbami »Uredbe o tlakovini« je mestna občina iz prejetih posojil nakupila potrebna zemljišča, postavila in vzdrževala na njih upravne in stanovanjske zgradbe ter uredila in tlakovala dovozna pota k carinarnici. Nakupljene nepremičnine z vsemi na njih stoječimi nepremičnimi objekti in napravami so se po določilih uredbe formalno pripisale v zemljiški knjigi kot last mestne občine, vendar pa dejanska občina ni smela razpolagati z njimi. Kot formalna lastnica je imela občina le dolžnost skrbeti za njihovo redno upravo ter izvrševati v imenu in na račun finančnega ministrstva v Beogradu potrebna popravila. Finančno ministrstvo v

Beogradu pa je v smislu »Uredbe o tlakovini« skrbelo, da so bile z Državno hipotekarno banko pogojene polletne anuitete plačane točno ob zapadlosti. Zaradi novostalih razmer je finančno ministrstvo v Beogradu prenehalo z izvrševanjem anuitetne službe in 1. maja 1941 že ni bila več likvidirana v plačilo dospela anuiteta.

V izogib izvršilnim ukrepom s strani Državne hipotekarne banke in da se uredi v tej zadevi novo razmerje med ljubljansko pokrajino kot pravno naslednico finančnega ministrstva v Beogradu in mestno občino ljubljansko, sta se Ljubljanska pokrajina in mestna občina dogovorili in sklenili naslednji sporazum:

Ljubljanska pokrajina prevzema v smislu razpisa Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino z dne 6. maja 1942 št. 162 v svojo obvezo vse dolžnosti, ki jih je imela dosedaj mestna občina ljubljanska na podlagi »Uredbe o tlakovini« z dne 10. maja 1938 ter vse obveznosti iz zadolžnic z dne 11. septembra 1931 in 25. februarja 1932 napram Državni hipotekarni banki v Beogradu.

Mestna občina ljubljanska pa odstopi in prepusti v skladu z navedenim razpisom Visokega komisariata Ljubljanske pokrajine v njeno last in posest z istimi pravicami, kot jih je dosedaj sama imela, vse nepremičnine v Ljubljani, ki se uporabljajo za carinsko službo (uradi in stanovanja) in ki so vpisani v vločku št. 584 v kat. obč. Sv. Petra predmestju I. del. To so: 6 vrtnih oziroma njijskih parcel, potna parcela, cestna parcela, dve parceli, na katerih stoji carinarnica, in končne parcele, na katerih stoji hiša št. 35 z dvoriščem, hiša št. 39, hiša št. 37 in hiša št. 41.

Prav tako odstopi in prepusti mestna občina ljubljanska ljubljanski pokrajini vse pravice pridobljene na podlagi izjave Direkcije državnih železnic v Ljubljani z dne 7. avgusta 1931 glede nepremičnin, ki smo jih omenil že zgoraj, ki pa še niso prepisane v last mestne občine. Mestna občina ljubljanska se nadalje zavezuje odstopiti nepremičnine ljubljanski pokrajini bremen prosto razen bremen št. 1 in 2, ki jih s pripadki prevzema Ljubljanska pokrajina v svojo obvezo.

Ljubljanska pokrajina je nadalje priznala, da so na treh parcelah stoječi objekti in naprave, ki jih je občina postavila odnosno material nabavila s svojimi sredstvi, izključna last mestne občine. Ljubljanska pokrajina se je zavezala dati navedene parcele s posebnim dogovorom mestni občini v zakup za namene, za katere jih sedaj uporablja, proti primerni zakupnini odnosno priznavalnini.

Dogovor sta podpisala Visoki komisar in ljubljanski župan dne 4. novembra 1942.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih v kinu Matic in Union: ob 1/2 16. in 1/2 18. uri; v Slogi neprekinjeno od 14. ure dalje. — Ob nedeljah in praznikih v kinu Union ob 10.30, v kinu Matici in Slogi ob 10., v vseh treh ob 1/2 14., 1/2 16. in 1/2 18. uri

KINO UNION — TELEFON 22-21
Sijajni film o velikih, tragični ljubezni po Sem Benellijevem romanu

Gorgona

V gl. vl.: Mariella Lotti, Rossano Brazzi

KINO MATICA — TELEFON 22-41
Ljubka moderna veseloigra z glasbo in petjem

Pojšča ljubezen

Jazz in sport! — V glavnih vlogah: Maria Denis, Massimo Serato

KINO SLOGA — TELEFON 27-30
Film ljubezni in glasbe

Če se vrneš

V glavni vlogi Rêda-Caire in Nicole Vattier — Glasba: Mario Schisa

svestil in zgrudil na tla. Kmalu zatem je izdihnil. Po zdravniškovi ugotovitvi ga je zadela srčna kap.

— **Dragocen spomin v gosjem črevesju.** Pred meseci je izginil na skrivnosten način iz spalnice kmetice Marije Lupano dragocen medajlon, drag spomin na pokojno mater. Zaman so bila vsa prizadevanja, da bi se zadeva pojasnila. Za božične praznike pa je Marija Lupano izbrala lepo pitano gos. V njenem črevesju je zagledala dolgo pogrešni medajlon. Gos je očividno takrat pogoltnila dragoceni spomin, ki pa ni niti najmanj motil njenega počutja.

— **Novi skladbi mons. Perosija.** Znan skladatelj mons. Don Lorenzo Perosi je izročil maestro Bernardu Molinariju svoj novi oratorij »Sveti Križ« (La Santa Croce). Maestro Molinari je že pričel s pripravi za izvedbo novega oratorija. Mons. Perosi, ki je praznoval nedavno svojo 70-letnico doživlja »Mašo zmage« za soli in zbor. To skladbo bodo izvajali po zmagi.

— **Svečan krst novorojenčkov, katerih očetje so p. d. orožjem.** Na zelo slovesen način so bili v Benetkah in po vseh župnijah venezjske patriarhijske kršeni novorojenčki, katerih očetje so pod orožjem v Benetkah je bilo skupno kršeni 34 novorojenčkov, v ostalih krajih venezjske pokrajine 150. Svečanemu krstnemu čredu so prisostvovali poleg svojcev zaupnice ženskih fašijev, ki so poklonile novokrščenim novo zibelko ter lepo opremo. V mestu je bilo skupno kršeni deset novorojenčev. Slovesnostim so prisostvovali tudi predstavniki krajevnih oblastev.

— **Loterijska sreča.** Dne 26. decembra so bile izžrebane sledeče srečnosone loterijske številke: Benetke 56, 69, 86, 55 in 31. Bari 44, 6, 36 in 48. Cagliari 55, 45, 32, 24 in 18. Florenca 60, 16, 35, 8 in 78. Genova 59, 37, 43, 55 in 7. Milano 79, 20, 64, 44 in 40. Napoli 31, 87, 89, 37 in 22. Palermo 9, 50, 68, 21 in 4. Rim 38, 2, 65, 68 in 20. Torino 5, 84, 48, 1 in 75.

— **Nesreče.** Včeraj so škali v ljubljanski bolnici pomoči naslednji ponesrečeni: Mario Jež, 18letni delavec iz Ljubljane, se je usekal v levico. — Ivan Dolenc, 37letni delavec s' je pri delu ranil levico. — Janko Slova, 6letni sin posestnika iz Horjula si je pri padcu s peči zlomil levico. — Katarina Hrastar, 85letna vpokojena službovalka iz Ljubljane, si je pri padcu doma v kuhinji zlomila desno nogo. — Alojzija Zupancič, 58letna posestnica iz Višnjegore, je padla na dvorišču tako močno, da je doblila notranje ranitve. — Marija Zevnik, 49letna kuharica iz Ljubljane si je pri padcu v dvorani zlomila desnico. — Janez Zalaznik, 13letni sin posestnika z Dobrove, je padel v 3 metre globok jarek ter si zlomil desnico.

IZ LJUBLJANE

— **Iz Miraz počasi narašča.** Burja je ponehala zato se nam zdi, da je malo topleje, v resnici pa miraz počasi narašča. Vendar ni zanesljivo, da bo ostalo hladno, ker je značilni tlak do davi zelo popustil in še popušča kakor pred nastopom južnega vremena. Po tem menda smemo sklepati da bo začelo močnejše snežiti. Dobro je snežilo v pretekli noči, a snega se ni napraskalo niti za prst debelo. Včeraj je bilo živo srebro ves dan pod lediščem; maksimalna temperatura je znašala -0,6°. Davi je bilo mrzleje kakor včeraj jutraj, minimalna temperatura je znašala -2,8°.

— **Zopet potres.** Davi ob 4.55 se je v ljubljanski kotlini zopet stresla in zazibala zemlja. Potresni sunki ni bil tako močan kakor oni dan, pač pa nekoliko daljši. Zato je zdrnil iz sna manj ljubljancev kakor zadnjič. Ljudje so ga večinoma prespali. V višjih nadstropjih se je čutil potresni sunki seveda bolj kakor v pritličjih.

— **Violinist Jurij Gregore.** ki bo koncertiral jutri v sredo v mali filharmonični dvorani, spada v vrsto mladih, jako nadarjenih violinistov, ki so se po končani študijah z vso vnemo in vztrajnostjo lotili koncertnega dela in si stavili nalogo nastopati na samostojnih violinistovskih koncertih. Kakor večina njih, je tudi on izšel iz priznane Šlaisove šole na naši Glasbeni akademiji, katero je končal v lanskem šolskem letu. Na jutrišnjem svojem koncertu bo zaigral dela: Corellija, Bacha, Wieniawskega, Čajkovskega in Paganinija.

Violinist Gregore pa ni samo izvajajoči umetnik, temveč tudi zelo plodovit slovenski skladatelj in njegova dela so dosedaj dobila že par nagrad, ki jih je razpisala Glasbena Matica. Iz svojih del bo igral Jurij Gregore na jutrišnjem koncertu skladbo Rubato appassionato. Violinista Gregore bo spremljala pri klavirju pianistka Marta Bizjakova. Začetek koncerta bo točno ob 18. uri. Predprodaja je v Knjižarni Glabene Matice.

— **Razstava v Jakopičevem paviljonu.** kjer razstavljajo slikarji Mušič, Sedej in Zonič, bo odprta samo še ta teden. Opozorjamo na to zanimivo razstavo, kjer razstavljajo trije slikarji nad 60 del v olju, gvasu, risbi in lesorezu.

— **Priporočamo vam,** da že sedaj nabavite beležne in žepne koledarje za leto 1943 XXI-XXII, ker je lani zaloga pošla.

Koledarje vsake vrste dobite v knjižarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Selenburgova ul. 3.

— **Razstava našega priznanega krajinarja Francea Pavlova** v Galeriji Obersonel bo odprta do vključno 1. januarja in sicer od 10. do 17. tudi v opoldanskih urah.

Sprememba predpisov za pregledovanje klavnih živali in mesa

Smatrajoč iz zdravstvenih razlogov za potrebno, spremeniti pravilnik ministrstva za kmetištvo bivše kraljevine Jugoslavije o pregledovanju klavnih živali in mesa, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal naredbi o spremembi tega pravilnika, ki je objavljena v »Službenem listu« 23. t. m. in je na dan objave stopila v veljavo. Cl. 23. pravilnika za pregledovanje klavnih živali in mesa in veterinarsko nadzorstvo z dne 15. julija 1938 se spreminja takole: »Vse klavne živali, katerih meso je namenjeno javni porabi ali pa tudi samo porabi v lastniškem gospodarstvu, se morajo pred zakolom in po zakolu veterinarsko pregledati.«

Cl. 24. istega pravilnika se spreminja takole: »V občinah, kjer je javna klavnica, se morajo goveda, bivoli, kopitarji, ovce, koze in svinje, katerih meso je namenjeno javni porabi ali tudi samo porabi v lastniškem gospodarstvu, klati v tej klavnici. Izjemo od določb prednjega odstavka so dopustne samo v primerih zakola v sili ali pa, kadar je zaradi nastopa kužne bolezni potreben zakol okuženih ali okužbe sumljivih živali na kraju semem, v slednjem primeru vedno s predhodno pooblastitvijo pokrajinskega veterinarja. V primerih, potrebnih posebnega ozira, smejo dovoliti župan, da se zakoljuje na domu živali, katerih meso je namenjeno samo porabi v lastniškem gospodarstvu. Vendar je vselej obvezen veterinarski pregled pred zakolom in po njem. Določbe tega člena se ne nanašajo na klavna podjetja za izvoz in za konzerviranje mesa, pri katerih poslujejo posebni veterinarji.«

Vsi drugi predpisi pravilnika ostanejo nespremenjeni.

Iz pokrajine Trieste

— **Skupina Raschel v Politeama Rosetti.** Od 29. decembra nastopa na odru Politeama Rosetti odlična skupina, ki jo vodi Renato Raschet. Skupina sodeluje tudi s svojim orkestrom. Izvajala bo med drugim groteskno skladbo Natalina in Manžinija »Vse je mogoče«.

— **Smrt starih Triestincev.** Te dni so umrli v Triestu 87letna Marija Hruska, 84letna Antonija Satler-Bobic, 86letni Franc L'cen, 83letna Apolonija Matiasic-Pertot, 90letna Josipina Petric, 82letna Viktorija Pipan, 55letna Marjeta Budin-Pepnik, 85letna Filomena Ogrisek in 63letni Maks Bacota.

— **Negzde.** 30letni mehanik Josip Fieramosca iz ulice del Monte 19 se je peljal s tramvajem na progi 2. Na nekem ovinku je skočil s tramvaja in priletel v neko izlozbo ter se porezal po levi podlahtnici. Triletna Marija Cororsec iz Muggie se je

polila z vrelo juho in dobila težje opekline po obrazu in obeh rokah. 68letno gosposinjno Ano Bertotti iz ulice je pobil konj na korzu Littorio. Revica ima poškodbo po obrazu in zlasti na nosu. Pri izstopanju iz tramvaja na progi št. 1 v ulici Istria je prišel pod tramvajski voz mali Karol Debeli iz ulice Molin a Vento. Ima poškodbe na desni nogi. Drugih poškodb k sreči ni dobil. 42letni Emil Piccoli iz Monfalcona je padel z zidarskega odra z višine več metrov in si zlomil desnico. Ponesrečenci se zdravijo v triestinski bolnišnici Kraljice Helene.

— **Rosetijska razstava** v občinski palači vzbuja še vedno pozornost triestinskega občinstva. Odprta bo še nekaj dni od 9. do 12. in od 15. do 17.

— **Burja ga je podrila.** 70letni vrtnar Bortolo Bisiacchi iz S. M. M. Inf. 1081 je bil zaposlen v mestnem parku della Rimembranza, ko je zabesnela burja in ga vrgla na tla. Bisiacchi je dobil pri tem več poškodb, med drugim si je potolkel nos in se poškodoval po glavi. Prvo letošnjo žrtve burje v Triestu so prepeljali v triestinsko bolnišnico.

Pravkar je izšel tretji roman DK:

Trygve Gulbrandsen:

In večno šume gozdovi

Dobite ga v vseh knjižarnah ter v upravi »Jutra« in »Slovenskega naroda«. Knjiga ima 278 strani ter velja broširana 10 lir, v platno vezana pa 25 lir.

Pohitite z nakupom, ker je naklada romanov DK omejena in je zato prvi roman (M. Pucove »Tiha voda«) že razprodan, drugi roman (Knittlov »El hakim«) pa je na razpolago le še broširan.

DARMOL

Il miglior lassativo

najboljše odvajalno sredstvo

DNEVNE VESTI

— **Na polju slave** sta padla pehotni kapetan dr. Franco Maresca, roj. l. 1906, in izbrani letalec Aquilino Marani, roj. 1919, ki je padel v hrabri zračni boji nad Egejskim morjem. Maresca je bil po rodu iz Milana, kjer je pripadal skupini Filzi, Marani pa je bil iz Legnana.

— **Zlata svetinja junaško padlim letalcem.** Zlato svetinjo so prejeli v spomin junaško padli italijanski letalci, ki so se morali boriti v neenaki zračni bitki: polkovnik pilot Alfred Barbati, polkovnik pilot Ivan Farina iz Neaplja, podpolkovnik pilot Aldo Quarantotti iz Neaplja, vodja skupine lovcev, major pilot Turbi Mario, po rodu iz Rima, kapitan pilot Jurij Iannecci, li iz Rima ter poročnik pilot Silva Lelio iz kraja Venaria Reale pri Turinu.

— **Smrt odličnega statističnega strokovnjaka.** V Rimu je umrl dr. Santino Verrati, ki je doživel starost 57 let. Pokojnik je slovel po vsej Italiji kot odlični statistični strokovnjak. Leta 1917. je postal glavni ravnatelj za preskrbo pri konzumnem komisariatu. Leta 1918. je bil imenovan za glavnega ravnatelja nacionalnega planinskega tistitstva. Leta 1927. je bil pozvan kot strokovnjak za statistiko v osrednji statistični zavod, ki ga je vodil več let.

— **Podtanjnik Del Giudice v Milanu.** Na Štefanovo je bila v Milanu svečana otvoritev novega kulturnega leta Zavola za vi. soko kulturo. Otvoritveni nagovor je imel dr. podtanjnik v ministrstvu za narodno vzgojo eks. Del Giudice. Zatem je Vincenc Errante recitiral svoje na novo prenovljene pesmi raneja M. Ruke.

— **Operna sezona na milanski Scali** otvorjena. Na Štefanovo je bila otvorjena v Milanu nova operna sezona leta XXI. Otvoritvena predstava je bil Verdijev »Falstaff«. Znamenito Verdijevo operno delo je doživelo posebno svečano uprizoritev pod vodstvom meastro De Sabate.

— **Umrl je založnik R. Quintieri.** V Milanu je umrl po vsej Italiji dobro znani založnik dr. Rihard Quintieri. Že v mladih letih je prispel v Milano iz Calabrije, Razvil je izredno pobudno založniško delovanje. Med deli, ki so izšla na njegovo založniško pobudo, je posebno zaslovela Zbirka zdravstvenih knjig, ki je doživela ob iztju ogromen uspeh in velikansko naklado. Leta 1898. je ustanovil književno revijo »Melnarodni obzorje«, pri kateri so sodelovali D. Annunzio, Zuccoli, Benelli, Giulio de Frenzi in Didiiani.

— **Zima in burja.** Nad Triestom ter Carisom je za božične praznike zaplesala huda burja. V rahlih sunkih se je porajala že na sveti večer in se je potem stopnjevala, tako da je bila na Štefanovo že zelo ostrina in mrzla. To je bil najbolj zimski dan v letošnji zimi. Doslej je vladala nad Triestom in okolico krasna jesen.

— **Božični obred 2000 otrokom.** Tudi letos so bili deležni sinovi revnih staršev in

delavcev v Triestu tradicionalnega božičnega obeda. Nad 2.000 otrok iz revnih družin je bilo pogoščenih v prostorih okrajnih fašističnih organizacij. Pri božični mizi zbrane malčke so pozdravili Zvezni tajnik G. Spangaro, pokrajinska zaupnica ženskih fašijev in predstavniki oblastev.

— **Razstava zibelk v Rimu.** Strankin Tajnik Ekse. Vidussoni je otvoril v Rimu na Trajanskih tržiščih natečajno razstavo zibelk. Ekse. Vidussoni, ki ga je sprejel predsednik nac. fašistične obrtniške federacije nac. svetnik Gazzotti, si je z živim zanimanjem ogledal številne zibelke, ki so jih mojstrsko izdelali obrtniki ter kmetijske gospodinjice iz vseh delov Italije. Zibelke so bile nagrajene iz avtoričnih snovi. Deset nagrajenih zibelk je bilo stavljenh na razpolago nac. direktoriju PNF. Izr. čene bodo rodbinam bojevnikov. Ob sklepu svojega obiska je izrazil Ekse. Vidussoni organizatorjem manifestacije svoje zadovoljstvo in pohvalo.

— **Futuristična rasstava v Rimu.** Ekse. Marinetti je otvoril v umetnostni galeriji San Marco v Rimu veliko, izredno zanimivo futuristično slikarsko razstavo, na kateri prevladujejo letalski slikarski motivi. Na tej značilni razstavi so zbrali svoja futuristična vojna dela znani slikarji in umetniki futuristične smeri Ambrosi, Di Besso, Creli, Prampolini in Tato.

— **Glasbenik H. Panizza razveljavil pogodbo z Metropolitansko opero.** Odlični glasbenik Hektor Panizza, znameniti orkestrski vodja, je razveljavil svojo pogodbo, ki jo je bil sklenil z vodstvom Metropolitanske opere. Panizza je argentinski državljani. Dolgo vrsto let je sodeloval pri vodilnih italijanskih opernih gledališčih.

— **S koleščki zavozil v reko in utonil.** 45letni posestnik Luigi Gaino iz Salizzola pri Veroni se je vračal ponoči domov na svojem koleščku. Spotoma je zaspal na koleščku, konj pa je nadaljeval svojo pot, ki jo je neštokrat prevozil. Ob cestnem robu pa je konj zaradi nenadnega premika vajeti strmoglavil čez škarpno in končal v reki Menaga. Sledil je tudi kolešček. Vođa je zagrnila Luigi Gaino, ki je v reki utonil.

— **Umrl je senator Salucci.** V Rimu je umrl senator Albert Salucci. P. kojni senator je bil rojen v Portoferrariu L. 1889 je nastopil pot svoje sode karriere, dokler ni bil imenovan za prvega državnega pravdnika pri apelacijskem sodnem dvoru. Za svoje zasluge na pravnem in sodnem področju je bil imenovan 27. aprila 1934 za senatorja.

— **102 let stara starka je umrla.** V kraju Maser pri Castelnuovo Venetu je umrla najstarejša vasčanka Katarina Bagatella. Vse do zadnjega je bila čila, čvrsta in zdrava. Sovaščani so jo zelo spoštovali.

— **Dolečela ga je smrt na očetevem pogrebu.** 25letni Karol Minola je prispel v Ghemme pri Aroni, da bi se udeležil očetovega pogreba. Nenadoma pa se je ones-

MALI OGLASI

GOSPODJE, POZOR!

Klobučarna »PAJKE« Vam strokovno osnaži, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da zgleda kot nov. Lastna delavnica. Zaloga novih klobukov. — Se priporoča — Rudolf Pajk, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 38, Miklošičeva cesta št. 12. — Nasproti hotela Union.

PECI

razne, dobro ohranjene, prejšnji izdelek ter vseh sestavnih delov za kurilne priprave, ugodno prodaja — »Metalia«, Cesta Arlele Rea št 16 (pri Levu).

SKLADIŠČE

suho, center mesta, eventualno s pritliklami in dvoriščem prevzamev takoj. Ponudbe pod »Dobro plačnik«.

PREVODI IN VLOGE v italijansčini

PISARNA L. VOLČIČ Knafljeva 13

ALI RES SE NE VESTE,

da vam oglaš v »Slovenskem Narodu« odzvam vse vaše skrbni? Ce iščete službo ali stanovanje, ce želite karkoli kupiti, se obrnite na oglasni odelek »Slovenskega Naroda«. Ki Vam bo s ceninim oglasom izpolnil željo.

MALI OGLASI C.E.I.S.A.

COMPAGNIA ESPORTAZIONE IMPORTAZIONE SEMENTI AGRICOLE — DRUŽBA ZA IZVOZ IN UVOZ POLJEDELSKIH SEMEN

Organismo economico della Confederazione Fascista dei Commercianti per il commercio all'estero delle sementi e bulbi da destinarsi alla semina agricola. Vi fanno parte come soci tutte le Ditte Italiane operanti nel ramo all'importazione ed all'esportazione. Per informazioni scrivere: C. E. I. S. A. — Via Altabella 11 — Bologna

Gospodarski organ Fašistične korporacije trgovcev za trgovino z inozemstvom s semeni in gomolji namenjenimi za setev v poljedelstvu. Člani so vse italijanske firme, ki se bavijo z uvozom in izvozom. Po pojasnila pišite na:

C. E. I. S. A. — Via Altabella 11 — Bologna

Prodotti chimici sintetici - Preparati biologici - Specialità medicinali - Prodotti d'uso radiologico - Soluzioni sterili per iniezione - Prodotti chimici puri per laboratori scientifici, per cliniche e per uso analitico - Prodotti chimici d'uso industriale Sintetici kemični proizvodi - Biološki preparati - Zdravilne specialitete - Proizvodi za radiologijo - Sterilizirane spojine za injekcije - Kemično čisti proizvodi za znanstvene laboratorije, klinike in analize - Kemični proizvodi za porabo v industriji

CARLO ERBA S.A. MILANO

MALOMBRA con ISA MIRANDA LUX FILM

Ali imamo dovolj strokovnega naraščaja?

Nekaj podatkov o našem strokovnem šolstvu in pomen strokovnega šolanja

Ljubljana, 28. decembra.

Strokovne šole imajo čedalje večji pomen; čim bolj se razvijajo obrt, industrija in tehnika, tem več strokovno usposobljenih delavcev je potrebno; ni pa dovolj le, da si mladina izbira poklice, ki nudijo zaslužek najštevilnejšim delavcem, temveč se mora tudi primerno usposobiti. V starih časih ni bilo treba obrtnih šol niti za mojstre, kaj šele za pomočnike, dandanes si pa ne moremo misliti dobrega pomočnika brez primernega teoretičnega znanja. Po vojni bo v nekaterih poklicih primanjkovalo delavcev, na kar bi morali misliti že zdaj. Mladina bi se morala posvetiti tem strokom, čeprav morda začasno ni izgledov za zaposlitev; če pravimo, naj bi se posvetila posameznim poklicem, to pomeni, da bi se morala dobro usposobiti. S tem pa ni rečeno, da bi mladina, ki si izbira obrtne in industrijske, odnosno tehnične poklice, morala biti kdo ve kako učenca; nekateri mislijo da bi moral imeti sleherni obrtni vajenec malo maturo, preden bi se začel učiti rokodelstva. Splošna izobrazba je sicer potrebna in ne škoduje nikomur, toda še potrebnejša je strokovna izobrazba. Lahko bi rekli, da nekaterim vajencem splošna izobrazba celo škoduje, čeprav zaradi nje opusti strokovno šolo. V navadi je namreč, da dečki, ki imajo nekaj razredov gimnazije ali meščanske šole, ne obiskujejo vso vajensko dobo strokovne šole, ker jim je takoj prost vstop v višji razred. Tako so sicer v splošnem mnogo bolj izobraženi kakor številni njihovi tovariši, ne pa tudi vedno dovolj strokovno.

Več spoštovanja do strokovnih šol

Stari predhodniki se še vedno kažejo, da zlasti meščani, pa tudi celo posamezni obrtni mojstri, ki bi morali znati najbolj ceniti strokovno šolstvo, omalovažujejo strokovne nadaljevalne šole. Ne zdi se jim nobena nesreča, če vajenec redno ne obiskuje te šole in nekateri vajence celo odvračajo od obiskovanja šole. Zato se tudi motijo, če mislijo, da vajenec z nekaj razredi srednje šole brez vsake škode pogošča strokovno nadaljevalno šolo. Ta šola res ni vselej in povsod vzorna; izpopolnitve bi bile potrebne in marsikaj bi lahko izboljšali, vendar tudi ni nikdar tako slaba, da bi jo smeli zaničevati. Zmota je tudi, če mislijo, da vajenec kmalu dovolj zna za svoj poklic, saj tudi najboljši rokodelski pomočnik ne zna nikdar ničesar preveč. Dandanes si je kvalificirani delavec pridobil že primeren ugled, a sleherni mora biti dobro strokovno usposobljen, zato se mora tudi šolati. Osnovo za strokovno izobrazbo pa nudi strokovna nadaljevalna šola.

Ljubljanske strokovne nadaljevalne šole

Ljubljanske strokovne nadaljevalne šole upravlja mestna občina v posebnem odboru, ki so v njem zastopani tudi vsi interesi. Tudi to ljubljansko šolstvo je lahko vzor šolam v pokrajini. Strokovne nadaljevalne šole sicer še nimajo svojega poslopja ter so nastanjene v poslopih ljudskih šol. Zato pa tudi učilnice ne morejo biti primerno opremljene, odnosno prilagojene za posebne potrebe. Toda šolsko poslopje bo sezidano v doglednem času in v ta namen je že zbrana nekaj denarja. Ljubljanskih strokovnih nadaljevalnih šol je 9: ženska strok. nad. šola za umetne in oblačilne obrti; strok. nad. šola za stavbne obrti; splošna strok. nad. šola; strok. nadaljevalna šola za mehaniko-tehnične obrti; strok. nad. šola v deškem vzgajališču na Selu; trirazredna gostinska strok. nad. šola; strok. nad. šola grafičnih obrti; trirazredna trgovska strok. nad. šola. Nekateri teh šol niso pod upravo mestne občine.

Število učencev nadaljevalnih šol

Naj navedemo še nekaj števk o ljubljanskih strokovnih nadaljevalnih šolah, er tako posredno pokažemo, kakšen pomanjajo. Navajamo številke iz šolskega leta 1940/41, ker ustrezajo precej dobro normalnim razmeram. Največ učencev je imela ženska strokovna nadaljevalna šola za oblačilne obrti, in sicer v treh razredih 349. Med moškimi nadaljevalnimi šolami je najmočnejša šola za mehaniko-tehnične obrti; obiskovalo jo je 389 učencev. Šola za moške obrti je imela 272 učencev, stavbna 211, splošna nadaljevalna šola 224, šola deškega vzgajališča na Selu 63, gostinska strok. nad. šola (gostilničarska) 29, grafična 23 in trgovska 232. Na trgovski so bila v večini dekleta, bilo jih je 127, med tem ko je bilo fantov 105. Precej deklet je obiskovalo tudi splošno strok. nad. šolo, in sicer 102 (fantov 122). V vseh ljubljanskih strok. nad. šolah je bilo 1792 učencev.

Nadaljevalne šole na deželi

Na deželi so poslovala redno naslednje strokovne nadaljevalne šole: v D. M. v Po-

lju; v Kočevju; v Novem mestu; v Ribnici in na Vrhniki. Največ učencev je šola novomeška šola: 110 vajencev in 38 vajenk. Kočevska šola je imela 109 vajencev in 17 vajenk. Šola v Polju je obiskovalo 85 vajencev in 8 vajenk, v Ribnici 74 vajencev in na Vrhniki 59 vajencev in tri vajenke. Skupaj je obiskovalo torej podoželske nadaljevalne šole 437 vajencev in 66 vajenk (skupaj 503). Toda k temu številu je treba prišteti še učence in učenke začasnih strokovnih tečajev, ki jih je bilo pripravljenih 11 v naslednjih krajih: Cerkljica, Crnomelj, D. Logatec, Horjul, Metlika, Rakek, Stična, St. Jernej na Dol., Toplice pri Novem mestu, Velike Lašče in Videm-Dobropolje. Skupno je te tečaje obiskovalo 310 vajencev in 85 vajenk (skupaj 395).

1952 učencev 738 učenek

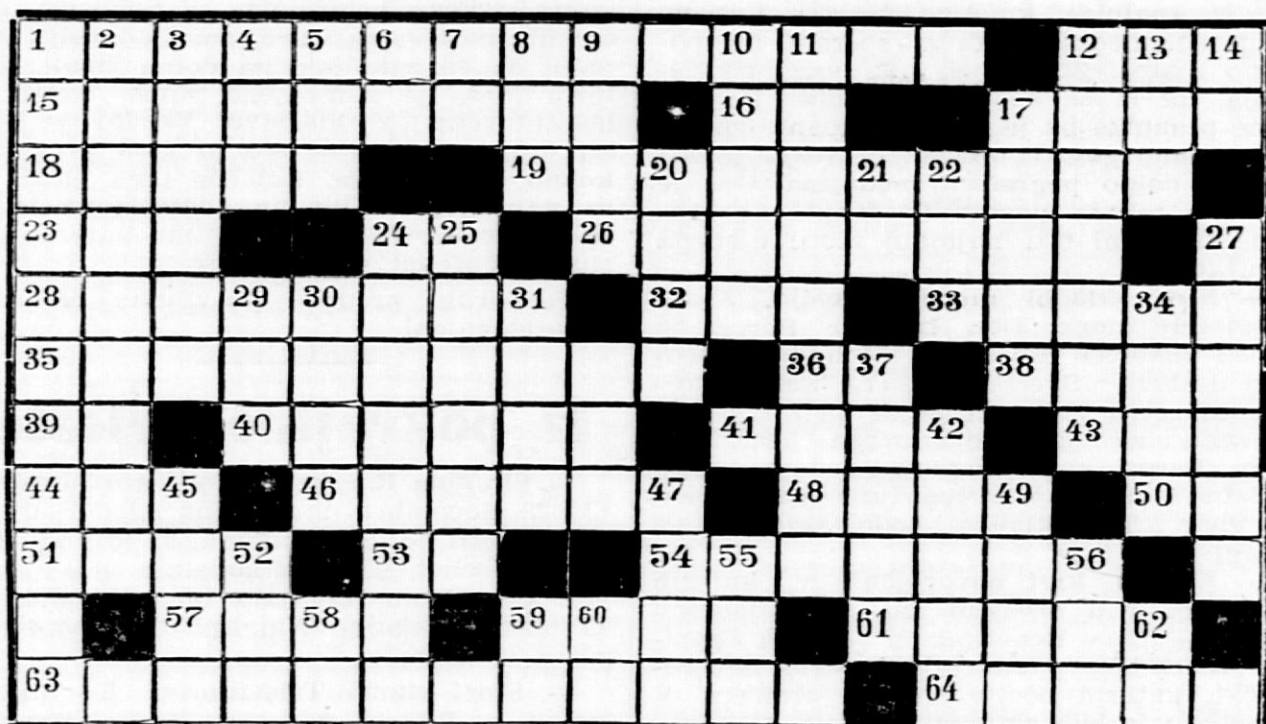
Iz sumarnih statističnih podatkov so razvidne naslednje številke o našem strokovnem nadaljevalnem šolstvu. Specialnih strokovnih nadaljevalnih šol, to se pravi razdeljenih na stroke, je bilo 9, splošnih strok. nad. šol 5 in 11 začasnih strokovnih tečajev, skupaj torej 25. Vse te šole stičajo vred so štele 113 razredov. Največ učencev in učenek je obiskovalo specialne strok. nadaljevalne šole, in sicer 1205 učen-

cev in 587 učenek. Splošne strokovne nadaljevalne šole so štele 437 učencev in 66 učenek, tečaji pa 310 učencev in 85 učenek. Vseh učencev je bilo torej 1952, učenek pa 738 (skupaj 2690). Vseh učnih moči je bilo 200, in sicer učiteljev 137, učiteljic 16, veroučiteljev 27, mojstrov 18 in ena mojstrica.

Državne in zasebne strokovne šole

Ko govorimo o nadaljevalnih strokovnih šolah, naj vsaj še omenimo druge strokovne šole, ki jih ne obiskujejo vajenci, temveč dijaki. Državnih strokovnih šol je 11, samoupravnih 2 in enoletnih trgovskih tečajev 5, skupaj torej 18. Državne strokovne šole so: trgovska akademija v Ljubljani, državna dvorazredna trgovska šola, drž. tehniška srednja šola, državna delovodna šola, držav. moška obrtna šola, drž. ženska obrtna šola, šola za glasbilo, drž. zavod za ženski domači obrt s čipkarskimi šolami v Horjulu, Polhovem gradu in v Fari pri Kočevju. Državne strokovne šole so imele 1252 učencev in učenek, samoupravni 278, trgovski tečaji pa 312. Skupaj so vse te strokovne šole štele 1848 učencev in učenek (805 učencev in 1039 učenek). Na vseh strokovnih šolah je bilo zaposlenih 190 učnih moči.

Križanka št. 13

Besede pomenijo

Vodoravno: 1. povzete, ponovilo, 12. sestavni del proge, 15. kositi, 16. število, 17. vulkanski izmeček, 18. hišni bog pri starih Rimljanih, 19. predplačilo, vsota denarja na račun, 23. osebni zaimek, 24. pritok, 25. pristanišče na Škotskem, 26. otrok v najnežnejši mladosti, 32. glej 23. vodoravno, 33. stara površinska mera (množ.), 35. izpraznjenje, odstranitev, 36. njega, 38. albanski pašar, predsednik albanske vlade med svetovno vojno, 39. zaničljiva oblika pomožnega glagola, 40. drevo, 41. zvezda premičnica, 43. število, 44. spodnji del posode, 46. kovinska spojina iz bakra, cinka in nikla, 48. italijansko mestce ob ligurijski obali blizu Savone, 50. začelnici priimka in imena slovenskega pisatelja (»Bajke in povesti o Gorjancih«), 51. gora v bližini Semeringa (fon.), 53. isto kot 50. vodoravno, 1. da sta črki zamenjani, 54. umjetnost na določen takt, nauk o ubranosti, 57. enote severnoevropske valute, 59. bojni voz, 61. hrib pri Beogradu, 63. nepazljivost, malomarnost, 64. muza ljubavnih pesmi.

Navpično: 1. planinska roža, grm, 2. trd, težek, črn les, 3. angleška afriška kolonija, 4. otok v reki (turško), 5. steza, cesta, 6. začetnici imena in priimka slovenskega pesnika Koseskega, 7. kazalni zaimek, 8. lesena shramba, vrtna hišica, 9. pokrajina na Hrvaškem, 10. malo stane, 11. spletkar, 12. skrivnost; kar ve zelo majhen krog obsega, 13. žensko ime, 15. egiptovski bog, 17. belgijska trdnjava, mesto, 20. glasbeni instrument, 21. k (lat.), 22. ves, cel (srbohrv.), 24. ljubek, privlačen, 25. navodilo, predpis, 27. žensko ime, 29. pivski poziv, 30. ime drugega rimskega kralja s pridevkom Pompilius, 31. okrajšano srbsko moško ime, 34. del noge, 37. prijeten duh in okus, 42. sadje (množ.), 45. zemeljska utrdba, 47. italijanska reka, 49. mitološki letalec, sin Dedala, 52. siv, 55. neznanica v višjem računstvu, 56. mesto ob Adiji, 58. kvartaški izraz, 59. začelnici priimka in imena slovenskega pisatelja, politika in znanstvenega pisca iz Vra-zove dobe, 60. znak za avtomobile iz an-conske pokrajine, 62. arabski konj.

REŠITEV KRIŽANKE ŠT. 12

Vodoravno: 1. Ciciban, 6. uš, 8. Ostende, 13. ada, 14. Rustuk, 17. Ain, 18. SA, 19. jaz, 21. stik, 22. bom, 24. fagot, 26. Andrej, 27. Pajko, 27. Tatos, 30. br. 32. nabo, 33. Schiller, 35. lov, 37. Aru, 38. Amu, 39. PAB, 40. Ner, 41. eta, 42. Colorado, 47. plača, 52. od, 53. Abano, 54. tu, 56. vnela, 58. Eva, 59. Sora, 61. oha, 62. kr, 63. ode, 65. soneti, 67. noj, 68. satelit, 69. in, 70. kovanci.

Navpično: 1. Casablanca, 2. Ida, 3. ca, 4. Braga, 5. nr., 6. usta, 7. ščip, 8. ok, 9. troti, 10. Na, 11. din, 12. en, 15. US, 16. uk, 19. Jan, 20. zob, 22. Bah, 26. mol, 25. to, 27. Thomas, 28. Claryle, 28. Slape, 29. trubadurji, 31. Romeo, 34. Erato, 36. Vurla, 43. oha, 44. Ravel, 45. Ana, 46. do, 48. Levstik, 49. Vladimir, 49. ano, 50. Čehov, 51. ata, 54. toni, 55. uren, 57. uda, 59. so, 60. at, 62. koc, 63. os, 64. et, 65. st, 66. Immanuel, 67. N. N.

Moč naroda v razmarjevanju

V bolgarskem dnevniku »Dnes« je objavil stalni sodnik Burdžov članek o pomeni števila rojstev za moč in bodočnost naroda. Ko se je pojavil bolgarski narod na mejah mogočnega Bizanca, je bila pač zelo drzna misel, da bi mogla ta peščica ljudi omajati svetovno cesarstvo. In vendar se je zgodilo tako. Po vsaki vojni so namreč rabili Bizantinci 40 do 50 let, da so nadomestili svoje človeške izgube. Bolgari pa samo 15 do 20 let. Tako so lahko Bolgari začeli novo vojno vsakihi 15 do 20 let, dokler niso bili Bizantinci izprani. To je lep primer, kaj pomeni razmarjevanje za moč naroda.

Slovaška preskrbljena za zimo

Tudi Slovaška je v letošnji zimi dobro poskrbel za svoje vojake na bojišču, zlasti v pogledu tople obleke in perila. V slovaško zimsko opremo so poslali že v začetku pomladi v zaledje, kjer so jo osnažili, razkužili in zalili. Za letošnjo zimsko opremo slovaških vojakov na vzhodnem

silo; ne besede ni bilo slišati ne klica na pomoč.

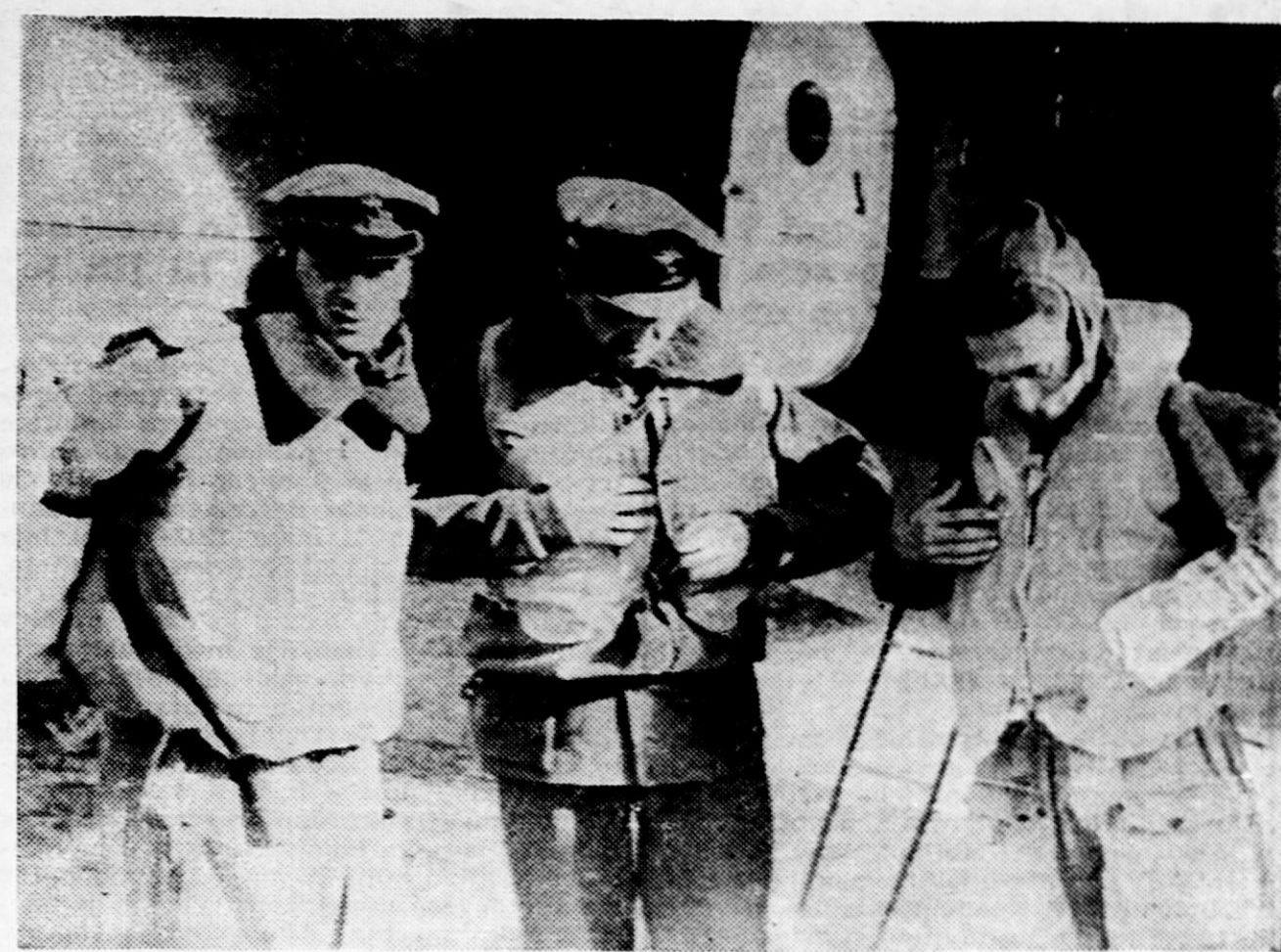
Jeems je bil minil ves strah in ves mučni občutek mesa, ki se upira smrtni nevarnosti. Misli je samo na očeta in mater, na skrivnost njunega molka, in se zavedal zgolj želje, da bi ju poklical in začul, ga sam ni več spoznal. Klical je očeta, čeprav proti pogorišču, ni niti položil pušice ob lok, niti se ni skril v senci. Ničesar drugega ni iskal, ničesar drugega ni hotel kakor očeta in mater.

Tako je nenadoma prišel tja, kjer je ležal oče. Henri je bil zleknen pod enim izmed Katarininih rožnih grmov, kakor bi spal: toda bil je mrtev. Ležal je vznak, z obrazom proti nebu; in odsev plamenov, ki se je zdaj razgoreval, zdaj ugašal, je dalj temu običju videz drhtečega življenja. Brez krika, brez ihtljaja je Jeems pokleknil ob njegovo stran.

Čudno je bilo, da je mogel v tem trenutku govoriti, ko sta mu tesnoba in dvom še tik poprej jemala to možnost, čeprav sta bila manj nepopravljiva od očitne smrti. Njegov glas je bil miren; a ko ga je začel, ga sam nivoje spoznal. Klical je očeta, čeprav je vedel, da ne bo dobil odgovora, in s čudno vdanostjo ponavljal njegovo drago ime, ko je ljubeče otipaval negibno truplo. Smrt prinaša s seboj velik mir: podoben mir se je bil naselil tudi v Jeemsu. Zvezde so sijale tako svetlo, da mu ni ostala skrita nobena podrobnost. Henri je bil mrtev, blede ustnice je imel nekoliko skrivljene, roke so mu ležale ob straneh, pesti so bile še skržene kakor v boju, glava je bila strahotna, vsa krvava in gola, kajti lasišče je bilo odrt z lobanje. Jeems se je zrušil

ob truplu na tla. Lahko bi bil jok, lahko bi bil ihtel in kričal; a tisti, smrti podobni mir ga je držal v svojem ujetju. Kakor oče, je tudi on negibno obležal. Kolo je bil legel zraven njega; čez nekaj časa se je tiho splazil k mrtvemu in mu je lizati roke, ki so že ledenele, in Jeemsov obraz, ki je slonel očetu na ramenu; nato je spet obmril in le še s plamenčimi očmi gledal okoli sebe. Smrt je bila vse na okrog: pes jo je čutil, bila je v zraku, ki ga je sopesl. Nazadnje je sedel na zadnje noge in žalostno zatulil, kakor bi odgovarjal duhu, ki je plaval nad vso okolico. To ni bilo Kolovo običajno tuljenje, kakor tudi glas, ki je pravkar še ogovarjal mrtvega, ni bil Jeemsov glas. Bilo je smrtno tuljenje, ob katerem je vse reči na okrog stresal grozen trepet.

Ta glas je zdramil Jeemsa iz teme, v katero se je bil pogreznil. Vzdignil je glavo, zagledal očetovo truplo in s teževo vstal. Nato je začel spet iskati. Nedaleč od očeta, zraven kupa jabolk, ki jih je sam pomagal obirati v bližnjih dreves, je našel mater. Tudi Katarina je ležala vznak, z obrazom proti nebu. Tistih nekaj las, ki so ji jih bili pustili morilci, je bilo razsutih po tleh. Njena čudovita lepota je bila izginila. Svetloba zvezd, ki jo je oblivala s svojim mehkim sijem, je odkrivala sinu vso strahoto materine smrti. Šele tu, ob njenem truplu, je Jeems začutil, da se mu trga srce. Tišina je postala globlja, ko kdaj. Žerjavica je tlela še nekaj ur, dokler se ni izpremenila v kup pepela in počrnelih ogorkov, ki so počasi ugašali. Gosti oblaki so polagoma zagrnjali zvezde; nato se je spustila črna tema, ki je napovedovala jutro; in nazadnje je prišla zarja.

V nekem italijanskem letalskem oporišču: bombniki ob povratku z napada na alžirske obale

bojišču so predelali okrog 120.000 ovčjih kož v kožuhe. 14.000 ovčjih kož je imela Slovaška doma, 75.000 jih je uvozila iz Bolgarije, 31.500 pa iz Turčije. Iz njih so izdelali poleg kožuhov tople telovnike, kučme in zapetnike. Posebno hudemu mrazu izpostavljeni vojaki na bojišču dobe velike kožuhe. Na podlagi izkušenj v lanskimi zimi je bilo storjeno vse, da bodo v letošnji zimi slovaški vojaki na bojišču toplo oblečeni in obuti.

Nemško-slovaška

kulturna pogodba

V zunanjem ministrtvu v Berlinu so bile v petek izmenjane ratifikacijske listine k nemško-slovaški kulturni pogodbi, sklenjeni letos 1. maja v Bratislavi. Nemško državo je zastopal pri izmenjavi listin šef kulturno političnega oddelka zunanjega ministrtva poslanik Twardowski, Slovaško pa slovaški poslanik v Berlinu Cernak.

Kadilce so kaznovali s smrtjo

V starih časih je bila kaja v Evropi strogo prepovedana

Ko so se Kolumbovi mornarji leta 1492. izkrcali na novo odkritem otoku San Salvador, se jim je zdelo zelo čudno, ko so videli domačine s šopi kadečih se listov v ustih. Na vprašanje kaj to pomeni, so jim domačini odgovorili: Tabako, kar pomeni v našem jeziku ogenj. Minilo je pa še mnogo let, preden je prišel tobak ali kaja v Evropo. Francoski diplomat na portugalskem dvoru Jean Nicot je prvi prinesel tobaknih sadik v Pariz. Nekdo na dvoru je priporočil kraljici Katarini Medicejski tobak v obliki praška proti glavobolu, ki jo je pogosto mučil. Slučajno ji je to pomagalo, bolečine so ponehale in tobak je veljal potem za zdravilo.

Takrat tobak še ni imel svojega sedanjega imena. Eni so ga nazivali »kraljičina rastlina«, drugi »poslanikovo zelišče«, tretji zopet »nicotian« po imenu diplomata, ki ga je prvi poslal v Pariz. Šele mnogo pozneje se je prišlo do rastline ime tobak. Mnogo vode je pa še preteklo, preden se je tobak splošno razširil, kajti vse vlade so ga proglasile za škodljivega in v kaji so videli prvotno celo nekaj bogokletnega. Zato so nastopale oblasti proti kadilcem s drakonimi ukrepi. Kdor je kadil, zvečal ali njuhal tobak, je bil v nevarnosti, da ga primejo in najstrožje kaznujejo. V Rusiji je bila s posebnim zakonom iz leta 1634 kaja najstrožje prepovedana, ker so trošili sloji prebivalstva mnogo denarja za to strupeno rastlino in ker je povzročala kaja pogosto velike požare zlasti po gozdovih. Za kazen so rezali kadilec nosove, tistim, ki so tobak njuhali, so pa nosove izdrali. Poleg tega so jih pa neusmiljeno pretepali.

V Franciji so prijatelje tobaka kaznovali prav tako strogo kakor kriminalne zločince. Tudi v Angliji so zelo strogo nastopili proti kadilec. Isto velja za Italijo, kjer so vodili boj proti tobaku zlasti papeži, ki so kadilce proklinjali in izobčevali iz cerkve. V nekem italijanskem samostanu so leta 1682 zasadihi pet menihov, ki so med službo božjo kadili. Vse grešnike so žive zazidali v samostanski zid. Celu v Turčiji, klasični deželi tobaka, niso prizanašali kadilec, če so jih zasadihi. Tam je bila kazen še celo stroga. Kadilca so kratkoma obesili na bližnje drevo in s tem je bila stvar opravljena. Poprej so mu pa še s pipo prebodli nos. Navzlic tem drakoničnim ukrepom in kaznim se je pa nova strast hitro širila. Ljudje so govorili,

VZROK

— Zakaj je kadil zaprt?
— Ker je brisal...
— Kaj? — o kakšnem brisanju pa govoris?
— V blagajniški knjigi je brisal.

J. O. CURWOOD:

Abrahamova polja

29

ROMAN

IX.

Nekaj časa je Jeems kakor okamenel gledal rdečo nebo. Ni se mogel ganiti. Vsak dvom je bil nemogoč: domača hiša je bila v plamenih. A da je bilo samo to, ga groza še ne bi bila tolikanj presunila. Oče je bil tu, da se pobriga za mater; zgradili si bodo novo hišo, skratka, svet se ne bo podrl. Toda gorlo je na dveh krajih; in baš drugi ogenj, dalje tam zadaj, ga je najbolj plašil. To je bil ogenj, zakurjen od Hepsibe, svarilo, ki ga je bil stric zapisal na nočno nebo.

Počasi se je vendarle ovedel; in ko se je spet lahko premaknil, je videl Kola obrnjeneja proti goreči hiši. Kakor kip je stal zvesti pes, in vsa njegova drža je kazala, da čuti Indijance. Prej ni takšno vedenje nikoli navdajalo Jeemsa s strahom; to pot pa je bilo drugače...

Zdirjal je po hribu nizdol in se spustil spodaj v še hitrejši tek. Dreve je bilo tako gosto, da zdaj ni več videl zlovestnega sija, ki ga je delal blaznega. Spotoma je obstal, da bi se oddahnil, in Kolo je obstal z njim vred; tresel se je po vsem telesu,

vohljaj je, dlaka se mu je ježila, oči so mu žarele. Jeems se ni več skušal varati: Indijanci so bili očito tu, a še vedno je upal, da so prijatelji, ki pomagajo pri gašenju požara.

Prisluhnil je. Lahna sapa je pregibala vrhove dreves; ko pa se je za trenutek polegla, je Jeems začel oddaljen, skoraj nerazločen hrup, in srce mu je jelo še bolj burno utripati. Nekje so se bili, kajti streljanje mu je razločno udarjalo na uho.

Takoj je spoznal, da prihajajo strelji od Tonteurjevega gradu. Znova je stekel za Kolom, ki je dirjal naprej. Ko sta prisopihala pod breg, je Jeems zagledal ostanke tega, kar je bilo še pred nekaj urami domača hiša.

Videl je kup žarečih in kadečih se razvalin, ki niso imele več določne oblike, grmado rdečega oglja, iz katere so le še zdaj pa zdaj leno lizali ognjeni jeziki. Vse je bilo razdeležano: hiša, kurnica, potrpežljivo delo vseh dolgih let. A niti ta strašni pogled ni bil tisto, kar je storilo, da se mu je zamajal razum, čeprav se je vse dotlej branil obupa; groza ga je bilo te tišine, te odsotnosti življenja, gibanja in vsakršnega glasu. Ničesar ni videl, kar bi bilo ubožalo pogubi; niti očeta ne, niti ne matere, niti ne strica Hepsibe.

Tudi Kolu je ta mah vztrepotalo srce. Zacičil je takisto čudno, kakor da bi zahtel. Legel je in ni kazal ne jeze ne želje po maščevanju. A Jeems se ni menil zanj. Zbiral je moč, da bi poklical mater, pa ni mogel spraviti glasu iz sebe, tako suho in zadrgnjeno mu je bilo grlo, tako mrtve so bile ustnice. Ta tišina je bila grozna. Nikjer se ni nič oglja-